

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 9 OCTOBER 1929

No. 719

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnees, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 9,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

8 OCTOBER 1929.

De geldvraag voor de maandswisseling was ditmaal zeer gering. Dientengevolge liepen de koersen alle iets terug; in het bijzonder de prolongatierente, daar, afgezien van het ruimere aanbod, de vele likwidaties op de effectenmarkt een sterke inkrimping van de vraag veroorzaakten. De noteering daalde dan ook tot 4½ à 4¾ pCt. Particulier disconto liep tot 5¼ à 5½ pCt. terug. Het aanbod van wissels neemt echter wel iets toe, zoodat een verdere daling weinig waarschijnlijk is. Alleen callgeld bleef aanvankelijk nog zeer gezocht, voorbijgaand werd tot 5½ pCt. betaald, maar aan het einde der week bestond er weder aanbod voor 4¾ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een teruggang van f 4.3 miljoen te zien. Het bedrag der rechtstreeks bij de bank geplaatste schatkistpromessen verminderde met f 6 miljoen. De beleeningen vertoonden een daling van f 11.2 miljoen. Het renteloos voorschot aan het Rijk nam met f 1.8 miljoen af.

De goudvoorraad der Bank daalde met f 100.000. De zilvervoorraad bleek met een kleine f 600.000 te zijn verminderd. De post papier op het buitenland klom met f 10.4 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een daling van f 6.8 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie liep met f 11.5 terug. De

rekening-courant-saldi daalden met f 2.4 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedroeg f 5.2 miljoen meer dan verleden week. Het dekkingspercentage is nagevoeg 54.

* * *

De wisselmarkt verkeerde in een onzekere stemming. De omzetten waren niet groot en de verhooging van het Engelsche bankdisconto was nog te kort in werking om te kunnen beoordeelen, of de invloed ervan voldoende zou zijn om verdere goudonttrekkingen aan Londen te voorkomen. Dientengevolge had reeds geringe vraag een stijging en betrekkelijk klein aanbod soms weder een vrij groote daling tengevolge. Per saldo bleef een stijging van het Pond van ongeveer ½ 0/100 en een daling van Dollars van ongeveer 1 0/100 over. Ook Marken waren 1 0/100 lager. Daarentegen was er voor Parijs niet veel verandering; alles dooreengenomen was de daling in Londen toch voldoende om alle koersen onder het goudpunt van uitvoer te brengen. De overige koersen waren hier meestal iets flauwer. Uitzonderingen hierop maakten Kopenhagen en Oslo, die beide ongeveer 5 cent hooger noteerden. Yen, waarvan de koers, na de stijging van de laatste weken, een reactie onderging van bijna 5 0/100 en Canada, dat opnieuw gevoelig lager was. Gisteren in den namiddag werd de markt verrast door een plotselinge inzinking van den Pesetakoers. Deze daalde in een half uur tijd van 36.96 tot 36.65. De stemming voor dezen wissel was in de laatste weken zeer vast; blijkbaar werd met succes gewerkt aan verhooging van het koersniveau. Ook nu had men echter weder slechts een tijdelijk succes.

LONDEN, 7 OCTOBER 1929.

Het heeft verleden week eenige dagen geduurd, voordat de geldruimte, die voor de eerste dagen van October voorzien werd, zich kenbaar maakte. Eerst tegen het einde der week werd geld gemakkelijker en zal ook wel eenige dagen zoo blijven.

Disconto daarentegen vertoonde eerst neiging te verzwakken en noteerde 6½—¾, maar trok tegen het einde der week weder aan tot 6¾—¾, toen op een zeer duidelijke wenk van het centrale instituut, dat het bankdisconto effectief moest zijn, de inschrijvingen voor de schatkistpromessen tot een fractie boven 6¼ werden ingeleverd. Het spreekt dan ook wel vanzelf, dat disconto hier voor eenigen tijd ten minste, hoog gehouden moet worden, om den invloed daarvan ten volle op de wisselkoersen te doen inwerken, anders had men de discontoverhoging wel achterwege kunnen laten.

LUIK—ANTWERPEN.

„Waar een man als Francqui de hand aan den ploeg slaat, mag men daden verwachten”, schreef ik twee jaar geleden, naar aanleiding van het rapport der Belgische Nationale Commissie voor de Grootte Werken, van welk rapport de aanbeveling tot aanleg van een rechtstreeksch scheepvaartkanaal Luik-Antwerpen de kern vormde.¹⁾

Wie gemeend mocht hebben, dat het de Belgische regering geen ernst was met deze Commissie en haar plannen, zal moeten inzien zich vergist te hebben, nu op 29 November te Luik de aanbesteding zal plaats hebben van al het grondwerk „voor het graven van de bedding en het aanleggen der dijken” (zooals het in den Vlaamschen tekst van het bestek heet) van het meest essentieele vak van genoemd kanaal, namelijk van Haccourt aan het bestaande kanaal Luik—Maastricht (ter hoogte van Visé aan de Belgische Maas, waarmede het door een zijkanaaltje en sluis zal worden verbonden) tot Briegden, even bezuiden Lanaeken, alwaar het zich zal splitsen in een noordelijken tak, uitkomende in de Zuid-Willemsvaart bij Neerharen, en een westelijken in de richting Hasselt. Een vak van even 10 K.M. lengte, waarvan de aanlegkosten worden begroot op minstens 300 miljoen francs, ongetrekkend alle bijkomende kunstwerken als sluizen, bruggen, versterkingen, grondduikers e.d., welke niet in de aanbesteding zijn begrepen.

Volgens de oorspronkelijke raming van de Commissie zou het geheele kanaal van 122 K.M. slechts 872 miljoen francs kosten, waarvan 158 miljoen voor verbetering van eenige gedeelten van bestaande kanalen (tezamen ongeveer 67 K.M.) die deel zullen uitmaken van het nieuwe, en de overige 714 miljoen voor den nieuwen aanleg (55 K.M.). Maar hoewel het thans aan te besteden vak verreweg het moeilijkste en duurste zal zijn, wordt in deskundige kringen aangenomen, dat de totale kosten minstens het dubbele van de officieele raming zullen bedragen.

Enkele bijzonderheden uit het bestek en de daarbij gevoegde teekeningen geven een goed denkbeeld van de te overwinnen moeilijkheden. Het bewuste kanaalvak verlaat het Maasdal bij Lixhe en doorsnijdt het hoge heuvelland bewesten daarvan — dat de waterscheiding vormt tusschen Maas en Schelde — in zijn allerhoogste kammen op een doorlopend peil van 60 M. + O.P. (Oostensch Peil = 2.1 M. + N.A.P.), hetgeen uitgravingen van gemiddeld 35 (maximum 60) Meter over 8 van de 10 K.M. noodig maakt. Twintig miljoen kub. meter grond dient daartoe te worden verzet, een werk waarvoor den aannemer 2400 werkdagen, dus zegge zeven jaren tijds wordt gelaten. Daarentegen moet het bestaande kanaalbed tusschen Haccourt en Lixhe, om op het gelijke peil te komen, niet minder dan 11 meter worden opgehoogd, wat hier ter plaatse bijzondere moeilijkheden oplevert wegens de vlak naast het kanaal stroomende Maas. Op een bepaald punt zijn voor versterking van den kanaaldijk slechts enkele meters beschikbaar, zoodat hier niet veel meer dan een dikke betonmuur kan worden aangebracht om een 1.1 meter boven den rivieroever gelegen groot scheepvaartkanaal te houden!

Bij den hedendaagschen stand der techniek geldt het als axioma, dat vrijwel elk waterbouwkundig werk mogelijk is, wanneer slechts over de noodige financiële middelen kan worden beschikt. In dit licht beschouwd, zal men minstens evenveel bewondering moeten gevoelen voor de Belgische financiers, die een dergelijk kostbaar kunststuk rendabel meenen te kunnen maken als voor de ingenieurs, die het hebben uitgedacht. In elk geval zullen wij Nederlanders, die een grootsch waterbouwkundig werk we-

¹⁾ „De Waterweg naar Luik”; zie E.-S. B. van 14, 21 en 28 December 1927.

INHOUD.

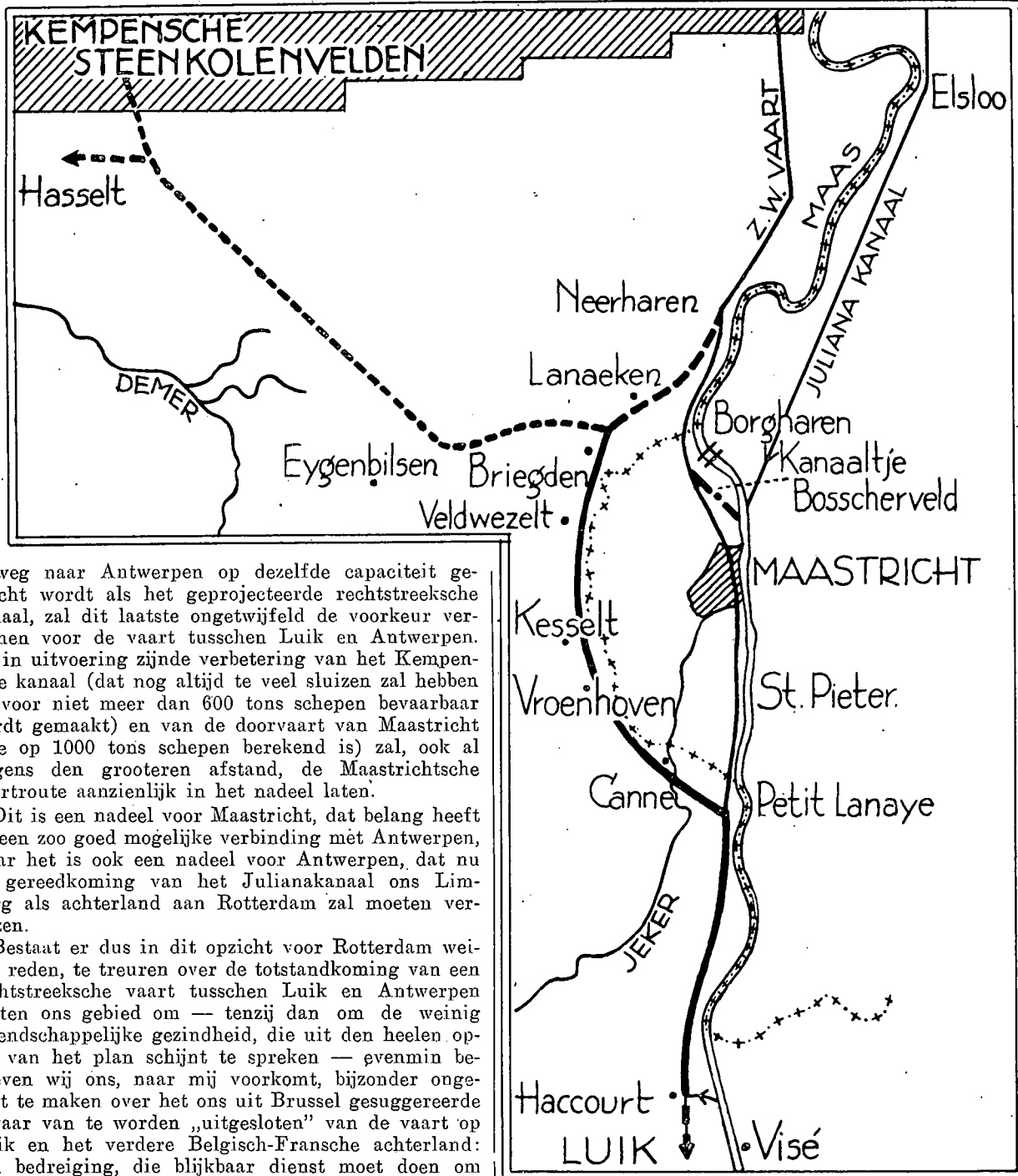
	Blz.
LUIK-ANTWERPEN door <i>J. H. Cohen Stuart</i>	904
Het vraagstuk der scheepvaartprotectie II (Slot) door <i>Mr. H. E. Scheffer</i>	906
De centrale der boerenleenbanken door <i>Mr. O. Gezelle Meerburg</i>	909
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De havens van Italië door <i>Ant. Giordano</i>	910
AANTEKENINGEN:	
De Engelsche discontopolitiek	912
Investment Trusts	913
Het prijsverloop van groothandelsartikelen gedurende het derde kwartaal van 1929 II (Slot)	914
Indexcijfers van groothandelsprijzen	918
De concentratie in de Fransche industrie	919
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	
920	
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
920 - 926	
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

ten te waardeeren, den Belgischen ingenieurs onze — als het ware sportieve — appreciatie niet mogen onthouden voor de totstandkoming en uitvoering van een zoo knap en moedig ontwerp. Den ingenieurs — maar niet minder ook den geologen, die door hun geduldige nasporingen een interessante oplossing hebben weten te vinden voor een der grootste moeilijkheden in het kanaaltracé.

* * *

Zooals blijkt uit nevenstaand schetskaartje, loopt dit tracé vlak om onze grens heen, op sommige punten slechts enkele meters daarvan verwijderd. Het maakt geen aangename indruk, doet zelfs denken aan een opzettelijke provocatie. De commentaren, die het plan van Belgische zijde vergezellen, versterken helaas dien indruk. Echter schijnt de geologische gesteldheid van het terrein een meer westelijk — rechtstreeks van Lixhe op Hasselt aanlopend — tracé, als oorspronkelijk door Ir. van Caeneghem voorgesteld, te hebben verhindert. Reeds het rapport der Commissie-Francqui maakte melding van deze terreinmoeilijkheden in het heuvelland tusschen de riviertjes Jeker en Demer, waar men op betrekkelijk geringe diepte een sterk waterhoudende zandlaag aantreft, een soort drijfzand, dat ook bij de mijnboringen in de Kempen en in ons Limburg veel last heeft veroorzaakt, maar voor kanaal-aanleg in de streek tusschen Eygenbilsen en de bronnen van de Demer een vrijwel onoverkomelijke hindernis zou hebben opgeleverd. In de onmiddellijke nabijheid van onze grens evenwel bestaan de door te graven heuvelruggen aan weerszijden van de Jeker grootendeels uit harden mergel — de voor de cementfabricatie zoo waardevolle grondstof — terwijl verder noordelijk, tusschen Vroenhoven en Veldwezelt, waar de mergellaag op een dieper niveau wegzinkt, een oude rivierbedding — vermoedelijk van de Maas — is aangetroffen, een diepe grintlaag, die een zeer geschikten kanaalbodem biedt. Het is nu maar de vraag, of deze gunstige terreingesteldheid zich ook van Briegden in Westelijke richting voortzet en of het werkelijk mogelijk zal blijken — zooals het plan is — de Kempensche kolenvelden van Luik af te bereiken op één doorlopend sluisvrij pand op een peil van 60 M. Zoo ja, dan valt niet te ontkennen, dat zulk een kanaal voor de kolenvoorziening van de Luiksche industrie en in het algemeen voor de verbinding tusschen de Luiksche en Kempensche industriele rayons groote voordeelen biedt; grootere voordeelen dan zelfs de meest ideale doorvaart van Maastricht zou vermogen te geven, omdat deze in elk geval afdaling tot een lager peil (42 M. + N.A.P.) en het passeeren van minstens vier sluizen noodig maakt.

In het verkeer met Antwerpen valt aan een minimum van 6 sluizen (op een verval van 60 M. tusschen Luik en Antwerpen) niet te ontkomen, onverschillig of men over Maastricht of Hasselt vaart. Maar onder bestaande omstandigheden, en tenzij zoowel de doorvaart van Maastricht als de daarbij aansluitende wa-

terweg naar Antwerpen op dezelfde capaciteit gebracht wordt als het geprojecteerde rechtstreeksche kanaal, zal dit laatste ongetwijfeld de voorkeur verdienen voor de vaart tusschen Luik en Antwerpen. De in uitvoering zijnde verbetering van het Kempensche kanaal (dat nog altijd te veel sluizen zal hebben en voor niet meer dan 600 tons schepen bevaarbaar wordt gemaakt) en van de doorvaart van Maastricht (die op 1000 tons schepen berekend is) zal, ook al wegens den grooteren afstand, de Maastrichtsche vaartroute aanzienlijk in het nadeel laten.

Dit is een nadeel voor Maastricht, dat belang heeft bij een zoo goed mogelijke verbinding met Antwerpen, maar het is ook een nadeel voor Antwerpen, dat nu bij gereedkoming van het Julianakanaal ons Limburg als achterland aan Rotterdam zal moeten verliezen.

Bestaat er dus in dit opzicht voor Rotterdam weinig reden, te treuren over de totstandkoming van een rechtstreeksche vaart tusschen Luik en Antwerpen buiten ons gebied om — tenzij dan om de weinig vriendschappelijke gezindheid, die uit den heelen opzet van het plan schijnt te spreken — evenmin behoeven wij ons, naar mij voorkomt, bijzonder ongerust te maken over het ons uit Brussel gesuggereerde gevaar van te worden „uitgesloten” van de vaart op Luik en het verdere Belgisch-Fransche achterland: een bedreiging, die blijkbaar dienst moet doen om ons toch nog een Moerdijkkanaal, of iets, wat daarop lijkt, af te dwingen. In de nota's der Belgische regering wordt het alleen wat vriendelijker gezegd: daarin wordt een verbeterde verbinding van Rotterdam met het Maas- en Moezelgebied als tegenprestatie voorgesteld voor een verbeterde verbinding van Antwerpen met den Rijn.

„De waarde van het verkeer, dat door deze streken wordt aangebracht is zoo aanzienlijk, dat één van de redenen van het bestaan van het Julianakanaal is, dit verkeer gedeeltelijk naar Nederlandsche havens te trekken. Dit doel zal niet op beteekenende wijze bereikt kunnen worden als niet een verbinding wordt gemaakt met het Belgisch gedeelte van het kanaal van Luik naar Maastricht; de Nederlandsche regering gaf reeds uiting aan den wensch om deze verbinding te verkrijgen. België is bereid hierin toe te stemmen en aldus een gedeelte van het verkeer met Maas en Moezel aan Rotterdam te verzekeren, echter onder voorwaarde, dat aan België niet de middelen zullen worden onthouden om zijn eigen aandeel in de ontwikkeling van het Rijnverkeer te handhaven.”

Aldus minister Hijmans in zijn nota van 12 Januari 11. In Rotterdamsche (en Amsterdamsche) reederskringen denkt men minder optimistisch over de mogelijkheid, om dank zij een verbeterden waterweg een

grooter aandeel te verwerven in het overzeesche vervoer naar en van het Maas- en Moezelgebied. Men heeft er eenige ondervinding opgedaan van de Belgische spoorwegpolitiek en men geloofd er nog niet zoo sterk aan de bereidwilligheid van België, om Rotterdam te helpen ten koste van Antwerpen. In elk geval voelt men er weinig voor dien éenen Maas- en Moezelvogel in de lucht te ruilen voor de tien Rijnvogels in de hand.

Ongetwijfeld biedt een verbeterde waterweg naar het Luikerland en een goed georganiseerde Maasvaart schoone perspectieven; ik heb destijds ook daarop gewezen. Maar deze zijn slechts te verwezenlijken bij een minder uitsluitend op bevoordeeling van Antwerpen en het spoorwegvervoer, doch meer op bevordering van de binnenvaart gerichte verkeerspolitiek der Belgische regering. Het afwijzende antwoord, door haar gegeven op het voorstel van de onze tot afschaffing van alle scheepvaartrechten, stemt daaromtrent weinig hoopvol. En zoolang de Belgische verkeerspolitiek blijft wat zij is, heeft onze Maasverbinding met België alleen beteekenis voor massaal vervoer tusschen beide landen, zooals Limburgsche kolen voor Luik en Bel-

gische kolen, ijzerwaren en bouwmaterialen voor ons land. Het is duidelijk, dat Luik bij dit vervoer precies evenveel belang heeft als wij; wellicht zelfs meer. Wenscht dus België deze waterverbinding niet te verbeteren, dan zal het handelsverkeer tusschen de beide landen daaronder lijden, doch zeker niet in de eerste plaats R'dam, dat men juist schijnt te willen treffen!

Vreest België werkelijk een wegtrekken van Luiksch overzeesch verkeer naar Rotterdam, ten koste van Antwerpen, dan is de eenige en voor de hand liggende contraprestatie, diè het met redelijkheid van ons kan verlangen voor een verbeterde aansluiting Maastricht—Luik: een gelijkwaardige uitweg van Maastricht naar Antwerpen, en deze is onzerzijds (in den vorm van het Bosscherveldsche kanaaltje) bij voorbaat toegezegd. Dat in de uitvoering van dit werk eenige vertraging is gekomen, doet aan de zekerheid der totstandkoming natuurlijk niets af.

Met dat al valt het stellig te betreuren, dat België tot den aanleg van het rechtstreeksche kanaal heeft besloten in een zoo baloorige stemming als uit velerlei uitlatingen blijkt. Voor het verkeer tusschen Luik, de Kempen en Antwerpen heeft dit kanaal — *mits voldoende bedrijfszeker*, wat vóóralnog, met het oog op steeds mogelijke verrassingen in de bodemgesteldheid, eenigszins twijfelachtig blijft — ongetwijfeld groote voordeelen, maar het is de vraag of deze opwegen tegen de enorme kosten. Vooral wanneer ook op dit kanaal scheepvaartrechten worden toegepast, welke aan die kosten evenredig zijn. De overtuiging van velen, ook in het Luikerland, dat de route door de befaamde Maastrichtsche „enclave”, volgens de in uitvoering zijnde plannen verbeterd, op den duur toch de meest economische zal blijken, steunt m.i. op stevige gronden. De ervaring zal het moeten uitmaken.

Eén punt is er nog, dat aanleiding kan geven tot eenige ongerustheid: ik bedoel de kwestie der Maas-aftappingen ten behoeve van dit groote nieuwe kanaal, waardoor, naar sommigen vreezen, de voeding van ons Julianakanaal in gevaar wordt gebracht. Ik zal hierop thans niet nader ingaan, doch meen dat, zolang de sensatie-journalistiek zich niet van de zaak meester maakt, een minnelijke schikking met België op dit punt niet moeilijk behoeft te wezen.

J. H. COHEN STUART.

HET VRAAGSTUK DER SCHEEPVAARTPROTECTIE.¹⁾ II (Slot).

In velerlei vorm wordt staatssteun aan de scheepvaart verleend. Men kan onderscheiden directe en indirecte bescherming. Tot de eerste soort behooren subsidies, mailcontracten, leeningen tegen lage rente, premies e.d.; tot de tweede allerlei faciliteiten als vrijstelling of vermindering van belastingen, haven- en scheepvaartrechten; reserveering van kustvaart; spoorweguitzonderingstarieven en verschillende maatregelen van vlagbevoorrechtiging, terwijl ook overheidssteun aan den scheepsbouw verleend van groote beteekenis voor de scheepvaart kan zijn.

Onder de rechtstreeksche subsidies vallen in de eerste plaats de mailcontracten, voorzover de ter beschikking gestelde bedragen de werkelijke kostenvergoeding van het mailvervoer te boven gaan. Dat dit bij vele mailcontracten het geval is, is niet twijfelachtig; moeilijk is echter in ieder bijzonder geval het protectionistisch element juist te begrooten. Veelal wordt, behalve een speciaal tarief voor de vervoerde mail, uit de schatkist nog een jaarlijksche vaste som betaald, waartegenover de maatschappij zich verplicht onder bepaalde voorwaarden een geregelden dienst te onderhouden. Het doel van deze contracten wordt in een door de Amerikaansche Regeering uitgegeven studie¹⁾ aldus aangegeven: „The great majority of these contracts and much the greater part of the sums voted by governments for their

¹⁾ Grosvenor M. Jones: Government Aid to Merchant Shipping. Department of Commerce.

performance are for services between the mother country and its colonies and, as repeatedly stated, are based on the promotion of national unity and national development with the ultimate object of national defense.” Zoo werden vanaf de eerste helft der 19e eeuw aan de groote Britsche lijnen naast „postal subventions”, ook „admiralty subventions” en „colonial subventions” betaald. De Cunard-lijn ontvangt nog een jaarlijksche „admiralty subvention” van gemiddeld £ 90.000 en een „postal subvention” van gemiddeld £ 50.000. Ook de Royal Mail Steam Packet Company en de Peningsular & Oriental Steamship Co. genoten voor haar verschillende diensten belangrijke extra-subsidies, welke echter na den oorlog geheel of gedeeltelijk beëindigd zijn. In Duitschland werden eveneens voor den oorlog mailsubsidies voor de belangrijkste overzeesche verbindingen verleend, waarvan het totaal-bedrag op 6 miljoen Mark per jaar geschat kon worden. De Fransche mailsubsidies zijn steeds gehandhaafd en worden nog voortdurend uitgebreid. In 1929 is voor dit doel een bedrag van 155.350.000 frs. uitgetrokken, verdeeld als volgt: Messageries Maritimes 90.000.000 frs., Comp. Sud-Atlantique 35.450.000 frs., Comp. Fraissinet 15.800.000 frs., Comp. Generale Transatlantique 14.600.000 frs. De subsidies wisselen ieder jaar naar gelang van de bedrijfsresultaten.

In Italië is in 1926 een geheel nieuw subsidie-systeem in werking getreden, waarbij het verband met het postvervoer geheel is losgelaten; onderscheid wordt gemaakt tusschen onontbeerlijke en nuttige lijnen. Onontbeerlijk worden geacht de lijnen, die de verbindingen tusschen Italië en de aan Italië toebehoorende eilanden en kusten van de Middellandsche Zee onderhouden, nuttige lijnen zijn die, welke voor den Italiaanschen uitvoer waarde hebben. De subsidies worden gedurende 20, 10 of 5 jaar verstrekt. Het totaal bedrag is voor de jaren 1925—1947 vastgesteld op 3.817.694.500 lire. Aan de subsidies zijn bepaalde voorwaarden verbonden; o.a. zijn de gesubsidieerde lijnen verplicht staatstransporten tegen een 30 pCt. lager tarief dan het normale te vervoeren.

In Japan wordt aan scheepvaartsubsidies en mailcontracten jaarlijks een gemiddeld bedrag van 7 tot 10.000.000 yen beschikbaar gesteld, in Spanje voor hetzelfde doel ongeveer 6 à 7 miljoen peseta's.

De compensaties voor mailvervoer aan de Amerikaansche scheepvaartlijnen toegekend zijn zoo hoog, dat zij in vele gevallen met subsidies gelijk gesteld kunnen worden.¹⁾ Volgens de nieuwe Jones White Act van 1928 worden mailsubsidies verleend van \$ 1,5 tot \$ 12 per afgelegde zeemijl, al naar gelang van de grootte en snelheid van het schip. Deze contracten worden door den „Postmaster General” voor een maximum termijn van 10 jaren afgesloten; de uitgaven voor dit doel worden op \$ 20 miljoen per jaar geschat.

Het van staatswege verstrekken van leeningen tegen lagere, dan op de open kapitaalmarkt verkrijgbare rente, is eveneens een gebruikelijke vorm van steunverleening aan de scheepvaart.

In Frankrijk is voor dit doel op 2 Augustus 1928 een nieuwe wet in het leven geroepen. Door het Crédit Foncier de France zullen door hypotheek gedekte leeningen verstrekt worden tot een totaal bedrag van 1 milliard frs. te verdeelen over 5 jaar. De minimum rente werd bepaald op 4 pCt., de maximum rente werd niet gefixeerd, maar bedraagt 50 pCt. minder dan de rente, die het Crédit Foncier heeft te betalen voor de door dit lichaam uitgegeven pandbrieven vermeerderd met 1 pCt. De 50 pCt. verschil worden

¹⁾ Dit wordt trouwens officieel erkend. Het 10e jaarverslag van de United States Shipping Board zegt (blz. 5): „For many years the United States has given American vessels preferential treatment in the transportation of ocean mails, not only in the fact of transportation but also in the compensation paid therefore” en verder (blz. 8): „These postal contracts were developed by the Bureau of Traffic to promote the successful operation of the routes under private ownership.”

uit de schatkist betaald. De credieten worden tot een maximum van 85 pCt. van den prijs van het schip en voor hoogstens 20 jaar aan de scheepvaartmaatschappijen verstrekt ten behoeve van nieuwen aanbouw van schepen, zoodat de wet tegelijkertijd den Franschen scheepsbouw begunstigt, al worden onder zekere (beperkende) voorwaarden ook leeningen verstrekt voor aanbouw en aankoop van schepen in het buitenland. In verband met de daling van den rentestandaard is op 10 Augustus 1929 een wijziging in deze wet tot stand gekomen, waarbij o.a. de minimum rente van 4 pCt. tot 3 pCt. is teruggebracht.

In Italië is een gelijksoortige regeling in werking gesteld bij Koninklijk Decreet van 5 Juli 1928. Een speciaal voor dit doel gesticht „Istituto di Credito Navale” zal ten behoeve van nieuwen aanbouw (of aankoop van schepen onder zekere voorwaarden in het buitenland) hypothecaire credieten aan de reederijen verstrekken tot een totaal bedrag van 1 milliard lire verdeeld over 3 jaar. Uit de schatkist wordt een rente van 1 pCt. vergoed voor de in het buitenland gekochte en van $2\frac{1}{3}$ pCt. voor de in Italië gebouwde schepen.

In Japan stelt men zich voor credieten aan de reederijen te verlenen door middel van een scheepshypotheekbank, waarvan de Staat 50 pCt. van het kapitaal (30 miljoen yen) voor haar rekening zal nemen. Op bepaalde voorwaarden zullen leeningen verstrekt worden tegen een rente van 6 pCt., die tot 4 pCt. verlaagd wordt indien het geld wordt aangewend voor nieuwen aanbouw. Per jaar zullen op deze wijze 15 miljoen yen verstrekt worden.

In de Vereenigde Staten functioneert reeds vanaf 1920 het „Construction Loan Fund”. Bij de Jones White Act van 1928 werd dit fonds verdubbeld en gebracht op \$250.000.000; voor nieuwen aanbouw worden leeningen aan reeders verstrekt tot 75 pCt. van de bouwkosten, de rente werd verlaagd tot p.l.m. 3 pCt. (namelijk de laagste rente, die voor de uitstaande Staatsschuld betaald wordt) voor schepen, die naar het buitenland varen, en gehandhaafd op $5\frac{1}{2}$ pCt. voor schepen, die de kustvaart onderhouden. De leeningen worden ook verstrekt voor verbetering en ombouw van bestaande schepen.

Een uitgebreid premiestelsel is in werking in Spanje, bestemd tot steun aan die reederijen, die niet gesubsidieerd worden en geen kustvaart uitoefenen. Het bedrag van de premie is afhankelijk van de hoeveelheid lading, den afstand, waarover de lading vervoerd is, de snelheid, ouderdom en bouw van het schip. Voor deze premies is jaarlijks een bedrag van 10 miljoen peseta's uitgetrokken. Meestal gaan met vaartpremies, premies aan den scheepsbouw gepaard. Zoo worden in Spanje gemiddeld 8 miljoen peseta's per jaar aan scheepsbouwpremies verstrekt, in Italië is voor dit doel niet minder dan 60 miljoen lire jaarlijks beschikbaar.

Bescherming van de nationale scheepvaart heeft voorts nog door tal van andere middelen plaats, die meestal minder kostbaar zijn dan directe subsidieering en toch van beteekenis kunnen zijn tot het scheppen van een bevoorrechte positie van nationale reederijen. Terugbetaling van haven- en kanaalrechten, vrijstelling van inkomsten- en andere belastingen gedurende de zekeren tijd is zeer gebruikelijk. Een stelsel van voorkeur voor nationale schepen bij het vervoer van emigranten is wettelijk ingesteld in Italië en Spanje, landen, waar juist het landverhuizersverkeer van groote beteekenis is. De kustvaart is in vele landen voor de nationale vlag gereserveerd o.a. in de Ver. Staten, Spanje, Griekenland, Frankrijk, Australië en Argentinië. Een voorstel van deze strekking is thans ingediend in Britsch-Indië, hetgeen groote verontwaardiging in Engelsche scheepvaartkringen gewekt heeft.

De werking van spoorweguitzonderingstarieven voor goederen, welke vanuit nationale havens of met nationale schepen vervoerd worden, is te onzent welbekend!

Ook vlagbevoorrechtting, waaronder te verstaan is het maken van onderscheid tusschen nationale en vreemde vlag bij de behandeling van schepen in havens, het vervoer van goederen, het heffen van rechten e.d., komt nog herhaaldelijk voor al heeft de z.g. Havenconventie vastgesteld door de Verkeersconferentie van den Volkenbond van 1923, tot afschaffing van vele den vrijen handel belemmerende maatregelen geleid. De kern van deze conventie ligt in art. 2 van het bijbehorend Statuut, waarbij iedere verdragstaat zich verbindt in de zeehavens, die onder zijn souvereiniteit of autoriteit zijn geplaatst, aan de schepen van de andere contracteerende landen een behandeling te verzekeren gelijk aan die van zijn eigen schepen. Deze gelijkheid strekt zich uit tot alle soorten van faciliteiten, zooals toewijzing van ligplaatsen, voorschriften voor het laden en lossen, berekening van rechten en heffingen enz. Deze conventie is thans door 26 landen geteekend, maar slechts door 16 geratificeerd (waaronder Nederland). Juist landen, die op het gebied van vlagbevoorrechtting een zekere vermaardheid genieten als Portugal, Spanje, Chili, Peru, Turkije e.d. zijn echter niet tot de conventie toegetreden.

Tenslotte zij nog één belangrijke methode genoemd, waardoor kunstmatig de wereldtonnage wordt uitgebreid: de staats hulp aan de scheepsbouwindustrie. Veelal is het directe doel van deze hulp productieve werkverschaffing ter bestrijding van de werkloosheid, indirect wordt echter de aanbouw van nieuwe schepen door het beschikbaar stellen van goedkope credieten en andere faciliteiten op oneconomische gronden geprikkeld. Het is een vraag van practische politiek of ter bevordering van nieuwbouw steun aan de werven dan wel aan de reederijen de voorkeur verdient en het hangt geheel van de omstandigheden in ieder bijzonder geval af aan wie de voordeelen achteraf ten goede komen. Het resultaat: vermeerdering van tonnage blijft echter gelijk. Meestal wordt het een met het ander gecombineerd. Zoo in Frankrijk, Italië, Spanje, de Ver. Staten, waar het geldende subsidie-systeem aan beide industrieën faciliteiten toekent.

* * *

Wij hebben in het bovenstaande getracht een beknopt overzicht te geven van de verschillende vormen van scheepvaartprotectie en onze beschouwing met enkele voorbeelden geïllustreerd. Het bestek van een tijdschriftartikel laat niet toe de scheepvaartprotectie in de verschillende landen meer in bijzonderheden te behandelen, haar oorzaken en historische ontwikkeling na te gaan en in een beoordeeling te treden van de mate, waarin al of niet de in deze landen genomen maatregelen het beoogde doel zullen of kunnen bereiken. Gewoonlijk hangt de ten opzichte van de scheepvaart gevolgde politiek geheel samen met de economische en politieke structuur van het land in quaestie, hetgeen noodzaakt ook tal van nevenverschijnselen en omstandigheden in beschouwing te nemen, wil aan de beteekenis van het vraagstuk ten volle recht gedaan worden.

Ons doel is slechts een denkbeeld te geven van den omvang der nationale bescherming en haar invloed op het internationale scheepvaartbedrijf. Te dien einde moge thans de toestand van het oogenblik (waarin telkens weer feitelijke wijzigingen plaats grijpen) kort worden samengevat.

Het Britsche Rijk blijft ten opzichte van de scheepvaart in hoofdzaak aan zijn vrijhandelsbeginselen getrouw. Niettemin is indirect de Trade Facilities Act, die uitsluitend doelmatige werkloosheidsbestrijding ten doel had, gedurende de jaren 1921—1927¹⁾ in belangrijke mate aan de scheepvaart ten goede gekomen door het verlenen van staatsgarantie voor rente

1) De Trade Facilities Act, waarvan overigens ook buitenlandse, die op Engelsche werven lieten bouwen, konden profiteren, is op 31 Maart 1927 buiten werking getreden, maar werd voor Noord-Ierland niet opgeheven.

en aflossingen van leeningen, aangegaan voor aanbouw van nieuwe schepen. Voor een totaal bedrag van £ 21.660.000 zijn garanties aan scheepvaartmaatschappijen verleend, waarvan £ 12.260.000 aan de groote lijngroepen.

Op de „postal” en „admiralty” subsidies wezen wij boven reeds. In bijzondere gevallen worden ook thans nog credieten verstrekt. Zoo is voor den bouw van een nieuw mailschip der White Star Line van de Engelsche Regeering een leening groot £ 1½ miljoen tegen 2 pCt. verkregen, en van de Iersche Regeering een leening tegen dezelfde rente van £ 1,2 miljoen.

Ook *Duitschland* voert in het algemeen geen protectionistische scheepvaartpolitiek. De snelle wederopbouw van de handelsvloot na den oorlog is echter voor een groot deel met staatssteun gefinancierd. In totaal is een bedrag van 700.000.000 Goudmark door het Rijk voor de door de geallieerden in beslag genomen tonnage aan de reederijen vergoed. Vervolgens zijn tegen lage rente leeningen verstrekt voor nieuwen aanbouw en toen het hiervoor beschikbaar gestelde bedrag van 50 miljoen M. uitgeput was, werd door het Rijk een gedeelte van de rente van de van elders verkregen leeningen betaald. De inflatie heeft verder bijgedragen de financieele positie der Duitsche reederijen te verbeteren. Momenteel wordt de nationale scheepvaart indirect gesteund door de spoorweguitzonderingstarieven naar de havens van Hamburg en Bremen.

Frankrijk tracht met opzettelijken overheidssteun haar nationale vloot tot ontwikkeling te brengen en te moderniseeren. Uitgebreide mailsubsidies, een systeem van goedkope credietverleening en speciale subsidieering van de tankvloot worden voor verwezenlijking van dit doel aangewend.

In *Italië* heeft de fascistische Regeering, beziel door imperialistische idealen, een grootsch opgezette nationale bescherming der koopvaardij ingesteld. Het stelsel omvat hooge subsidies aan scheepvaart- en scheepsbouwmaatschappijen, goedkope leeningen en bevoorrechtiging van nationale schepen in speciale gevallen, zooals bij emigrantenvervoer.

Gelijke politiek, zij het met minder ruime middelen, wordt door *Spanje* gevolgd.

In de *Scandinavische landen* wordt de scheepvaart niet of nauwelijks beschermd. In *Noorwegen* worden slechts subsidies verstrekt om het onderhouden van een geregelden dienst langs de uitgestrekte kust mogelijk te maken. Zoowel in *Zweden* als in *Noorwegen* is de Staat tot een matig bedrag betrokken bij credietoperaties, die nieuwen aanbouw en moderniseering van de vloot vergemakkelijken.

In *Finland* doet men daarentegen krachtige pogingen om met staatshulp de koopvaardijvloot uit te breiden en in het bijzonder de groote vaart tot ontwikkeling te brengen. Door stichting van een staatsrederijfonds, waaruit goedkope leeningen verstrekt worden en door subsidieering hoopt men dit doel te bereiken.¹⁾

De positie in *Nederland* veronderstellen wij als bekend.

Van de andere Europeesche landen trachten, op bescheiden schaal en voor zoover de Staatskas zulks toelaat, *Bulgarije*, *Estland*, *Griekenland*, *Hongarije*, *Letland*, *Polen*, *Portugal*, *Yougo-Slavië* en *Turkije* hun nationale scheepvaart, c.q. scheepsbouw te steunen.

In *Rusland* is de scheepvaart geheel in handen van den Staat.

In Azië is de *Japansche* protectie-politiek van groote beteekenis; ook hier zijn subsidieering en credietverleening de gebruikelijke middelen.

In Zuid-Amerika zijn bovenal de door *Brazilië* verleende subsidies aan de Lloyd Brasileiro (pl.m. 5½

miljoen fl. per jaar) van belang. Voorts wordt staatssteun verleend in *Chili* en *Peru*, terwijl *Argentinië* een kleine staatsvloot exploiteert.

Canada onderhoudt een staatsvloot en verleent matige subsidies voor de vaart op voor den export van belang zijnde havens.

Tenslotte de Vereenigde Staten. Hier is, nadat reeds vanaf den oorlogstijd voortdurend krachtige maatregelen waren genomen om het Amerikaanse aandeel in de wereldscheepvaart te doen toenemen, door het in werking treden van de nieuwe Merchant Marine Act van 1928 een nieuwe agressieve koopvaardij-politiek ingeluid, in hoofdzaak gebaseerd op aanmoediging en tegemoetkoming van het particulier initiatief.¹⁾

Zooals reeds werd opgemerkt wordt de Staatsvloot geleidelijk verkocht. Dit geschiedt tegen zeer lage prijzen op voordeelige voorwaarden uitsluitend aan Amerikaanse koopers, mits de betreffende lijn gedurende minstens 10 jaar wordt voortgezet. Het doel van de nieuwe wet is de Amerikaanse scheepvaart, die steeds in haar loonen, bouw- en exploitatiekosten den druk van den hoogen Amerikaanschen levensstandaard ondervindt, te beschermen tegen buitenlandsche concurrentie. Hieraan worden enorme bedragen ten koste gelegd in den vorm van subsidies en leeningen, terwijl een nieuwe vorm van steunverleening gelegen is in het uitoefenen van de zee-assurantie door de Regeering, die lagere premies berekent dan de particuliere verzekeringsmaatschappijen. Verder dreigen preferentiele spoorwegtarieven, een middel, dat wel herhaaldelijk is aanbevolen, maar nog nooit in practijk gebracht.

Een beeld der beteekenis van de nationale vloeten in verhouding tot het wereldtotaal en van de toeneming der tonnage sinds 1914 mogen tot slot de volgende vergelijkende staatjes geven, waarin de landen, die op ruime schaal hun scheepvaart beschermen, cursief zijn gedrukt.

	Percentages van de wereldvloot	
	1914	1929
	pCt.	pCt.
Gr. Brittannië en Ierland	39,2	29,6
Britsche Dominions	3,6	4,3
Ver. Staten (alleen zeevaart)	6,1	17,4
<i>Japan</i>	3,5	6,2
<i>Duitschland</i>	11,1	6
<i>Frankrijk</i>	4,7	5
<i>Italië</i>	3,5	4,8
<i>Noorwegen</i>	5,1	4,7
<i>Nederland</i>	3	4,3
<i>Zweden</i>	2,3	2,2
<i>Spanje</i>	1,8	1,7
<i>Denemarken</i>	1,7	1,6

	Toeneming 1914—1929.		
	1914	1929	Toeneming
	(B.R.T.)	(B.R.T.)	in pCt.
Gr. Brittannië en Ierland	19.256.766	20.166.331	+ 4,7
Britsche Dominions	1.788.283	2.949.816	+ 64,9
Ver. Staten (alleen zeevaart)	2.970.284	11.835.176	+ 298,5
<i>Japan</i>	1.708.386	4.186.652	+ 145,1
<i>Duitschland</i>	5.459.296	4.092.552	- 25
<i>Frankrijk</i>	2.319.438	3.378.663	+ 45,7
<i>Italië</i>	1.668.296	3.284.660	+ 95,7
<i>Noorwegen</i>	2.504.722	3.224.493	+ 28,7
<i>Nederland</i>	1.496.455	2.939.067	+ 96,4
<i>Zweden</i>	1.118.086	1.510.125	+ 35
<i>Spanje</i>	898.823	1.161.591	+ 29,2
<i>Denemarken</i>	820.181	1.055.867	+ 28,7
Andere landen	4.728.042	5.747.381	+ 21,5

¹⁾ Kenmerkend voor den geest van deze wetgeving zijn de woorden van één van haar voorstellers Senator M. Jones, gesproken in de congreszitting van 10 Februari 1927: „The Government must furnish the money, build the ships and directly or indirectly operate them. That being the only way open to us, I am in favour of adopting it. Once we decide to do it, other peoples and other Governments will know that it will be done. Then will our competitors know that they have a rival that they cannot defeat or destroy.”

¹⁾ Voor nadere bijzonderheden verwijzen wij naar het artikel van den heer C. Vermey „Finsche Scheepvaart subsidies” in E.-S.-B. van 30 Jan. 1929.

Uit deze cijfers laat zich eenigszins aflezen, welke invloed de beschermingspolitiek op den omvang der nationale vloot in de verschillende landen uitoefent. De tonnage van de subsidieerende landen is niet alleen numeriek sterk gestegen, maar ook haar aandeel in de totale wereldvloot is, Spanje uitgezonderd, toegenomen.

Merkwaardig is te vergelijken op welk een gunstige ontwikkeling de Nederlandsche scheepvaart, die zonder eenigen staatssteun bleef, kan wijzen. Haar percentage in de wereldvloot nam toe van 3 pCt. in 1914 tot 4.3 pCt. in 1929, terwijl het overeenkomstig percentage van de Scandinavische landen verminderte. Uit het tweede staatje blijkt, dat de Nederlandsche tonnage in dien tijd bijna verdubbeld is en na de Ver. Staten en Japan absoluut het sterkst is toegenomen.

De gevolgen van de nationale bescherming kunnen niet in cijfers worden weergegeven. Zij kunnen slechts worden afgeleid uit verschijnselen, die tegelijk door tal van andere factoren beïnvloed worden. Als voorbeeld noemen wij het volgende staatje van Helander¹⁾, dat een aanwijzing geeft hoe in de protectionistische landen de tendens bestaat de scheepvaartbeweging te nationaliseeren.

Percentage van het aandeel van de nationale vlag in het totale scheepvaartverkeer.

Jaar	Duitsch-land	Groot-Brittannië	Frankrijk	Italië	Japan ²⁾	Ver. Staten	Neder-land ²⁾
1913	52.49	56.58	24.08	63.56	50.87	26	
1920	41.91	59.46	25.57	62.38	64.31	51	34.3
1921	29.37	61.94	31.48	76.69	69.17	49	35.4
1922	30.62	58.26	27.68	76.96	64.96	48	34.6
1923	37.34	57.10	27.97	74.88	62.27	46	36.4
1924	37.90	60.09	29.17	73.50	60.76	43	31.5
1925	37.34	61.93		74.68	65.74	42	27.5
1926						38	21.6

De hoogste percentages komen voor in Italië en Japan, terwijl de grootste relatieve stijging in de Ver. Staten heeft plaats gehad.

H. E. S.

DE CENTRALE'S DER BOERENLEENBANKEN.

In mijn vorig artikel maakte ik eenige opmerkingen over de Boerenleenbanken; thans wil ik de Centrale's der Boerenleenbanken, waarvan ik reeds terloops melding maakte, aan eene nadere beschouwing onderwerpen.

Er zijn twee Centrale's: de Coöperatieve Centrale Raiffeisen-Bank te Utrecht, waarbij ongeveer 720 Boerenleenbanken (ook wel genoemd: Locale Banken) aangesloten zijn en de Coöperatieve Centrale Boerenleenbank te Eindhoven, die ca. 550 aangesloten Banken telt. Het is niet gemakkelijk aan buitenstaanders een duidelijk begrip te geven van de verhouding tusschen de Centrale's en de Locale Banken. Een veel voorkomend misverstand is, dat die verhouding er een is van hoofdkantoor tot bijkantoor. De werkelijkheid is echter geheel anders.

Zooals uit mijn voorgaand artikel reeds bleek, zijn de Centrale's door de Boerenleenbanken in het leven geroepen, teneinde eene instelling te scheppen voor het onderling uitwisselen van gelden tusschen die Banken.

En hoewel reeds terstond die Boerenleenbanken aan hare Centrale's hebben opgedragen de inspectie en contrôle over het beheer harer onderscheidene Banken, zijn die Boerenleenbanken toch uit den aard der zaak afzonderlijke rechtspersonen, die een geheel eigen bestaan leiden.

Telden de Centrale's, kort nadat zij door eenige Boerenleenbanken waren opgericht, nog slechts enkele leden, allengs hebben zich talrijke Banken bij haar aangesloten en zijn die Centrale's uitgegroeid tot zeer

¹⁾ Prof. Dr. Sven Helander: Die Internationale Schifffahrtskrise und ihre welwirtschaftliche Bedeutung, Jena 1928, blz. 125.

²⁾ Alleen ingeklaarde schepen.

sterke economische en organisatorische eenheden.

Die eenheid is niet alleen gegrond op een krachtig ontwikkeld saamhoorigheidsgevoel (immers in den Landbouw beschouwt men elkander niet als concurrenten, maar veeleer als collega's), maar is ook gaandeweg belichaamd in de verschillende bevoegdheden, door die Banken aan hare Centrale's in den loop der jaren toegekend en de taak, haar opgedragen.

Om de twee belangrijkste dingen te noemen: de Boerenleenbanken zijn onderworpen aan de contrôle der Centrale, en zij mogen met geen andere instelling dan deze in geldverkeer treden.

Deze laatste regel is van fundamenteel belang. Zij geeft aan de Centrale een monopolische positie als deposito- en credietinstelling der Boerenleenbanken. De gelden, die zij over hebben, mogen zij bij geen andere instelling beleggen als bij de Centrale, en hebben zij crediet noodig, dan kunnen zij daarvoor ook alleen bij de Centrale aankloppen.

Over het algemeen hebben de Boerenleenbanken meer geld te veel dan te weinig. Zoo komt het, dat de Centrale's steeds de beschikking hebben over groote saldi. Eind 1928 hadden de Banken, aangesloten bij de Utrechtsche Centrale, bij haar belegd ruim *f* 78 millioen, en bij haar opgenomen bijna *f* 4 millioen. Saldo dus ruim *f* 74 millioen.

De Centrale te Eindhoven had aan hare locale Banken geleend ruim *f* 3 millioen, terwijl zij in deposito en rekening-courant aan haar schuldig was ongeveer *f* 59 millioen; saldo *f* 56 millioen.

Wat doen de Centrale's met deze belangrijke bedragen?

Zij streven er naar, deze te beleggen op eene wijze, die aan hooge eischen van liquiditeit voldoet. Want het grootste deel der door de locale Banken belegde bedragen (per 31 December 1928 bij Eindhoven 37 millioen, bij Utrecht 63 millioen) is direct opvorderbaar. Bovendien zijn aan verschillende locale Banken credieten verleend, waarop zij, wanneer zij daaraan behoefte hebben, gelden moeten kunnen opnemen.

De beleggingspolitiek der Centrale's richt zich dus bij voorkeur op gemakkelijk realiseerbare objecten, en, wat de Utrechtsche Centrale betreft, speciaal ook op objecten, die „self-liquidating” zijn tegen eind April. Want de Utrechtsche Centrale moet elk jaar in de laatste dagen van April een *f* 20 à *f* 30 millioen aan de aangesloten Banken beschikbaar kunnen stellen. Wel slechts voor zeer korten tijd (het meeste vloeit begin Mei weder terug), maar dat maakt natuurlijk ten opzichte van den liquiditeitseisch geen verschil. Bij de Centrale te Eindhoven is de geldbeweging in dien tijd veel geringer. De Centrale te Utrecht heeft sedert 1922 geheel uit eigen middelen aan de eischen voor eind April voldaan en heeft daarvoor geen crediet van De Nederlandsche Bank noodig gehad. De Centrale te Eindhoven heeft nog nooit van De Nederlandsche Bank gebruik behoeven te maken. Dit bewijst wel, dat het streven naar liquiditeit met goed gevolg is bekroond. Per 31 December 1928 had de Centrale te Eindhoven (om nu de belangrijkste beleggingsobjecten te noemen) in effecten belegd ruim *f* 31 millioen. Behoudens enkele uitzonderingen, die op zulk een groot bedrag weinig beteekenen, waren dit alle courante binnenlandsche obligaties. Er zijn groote posten bij van obligaties ten laste van den Staat, van Provincies en enkele Gemeenten. Zoo bijv. ruim *f* 10½ millioen Nederland, *f* 6½ millioen Noord-Brabant, *f* 3½ millioen Rotterdam.

Voorts was ruim *f* 7 millioen belegd in kasgeldleeningen aan Provinciën, Gemeenten en Waterschappen, op eene enkele uitzondering na op eene wijze, die liquidatie op zeer korten termijn mogelijk maakte. Voorts ongeveer *f* 2½ millioen in crediethypotheken, opzegbaar met drie maanden, en onder beding, dat de debiteuren op verzoek der Centrale drie-maandsche credietpromessen moeten afgeven. Tenslotte had zij bij „Diverse debiteuren” (grootendeels verenigingen

op landbouwgebied) een bedrag van ruim f 9 miljoen uitstaan.

Wat de Utrechtsche Centrale betreft, deze had de haar toevertrouwde gelden op 31 December 1928 op de volgende wijze belegd:

In schatkistpapier bijna f 18 miljoen. In effecten ruim f 17½ miljoen (waarvan bijna f 3 miljoen aangekocht uit de reserve). Het effectenbezit der Utrechtsche Centrale verschilt in samenstelling van dat der Eindhovensche. De Utrechtsche Centrale bezit meer pandbrieven en obligaties van niet-publiekrechtelijke lichamen (bijv. Spoorwegen, Bataafsche, Nationaal Grondbezit). Ook enkele aandelenposten (Nederl. Bank, Handel Mij.) vindt men er onder.

Zij had verder f 25 miljoen belegd in kassgeldleeningen aan Provinciën en andere publiekrechtelijke lichamen; f 5 miljoen was uitgezët à deposito of op prolongatie, terwijl aan vereenigingen op landbouwgebied aan bedrijfscrediet was verstrekt een bedrag van f 9½ miljoen.

Op de balans paraisseert nog een bedrag van f 7 miljoen voor leeningen onder hypotheccair verband en anderé leeningen op langeren termijn, doch deze post staat tegenover een bedrag van f 8 miljoen 10-jarige deposito-obligaties, die speciaal voor de financiering van deze leeningen zijn uitgegeven.

De toestand per 31 December verschilt niet veel van den toestand gedurende de rest van het jaar, behalve dan de reeds vermelde geldonttrekkingen van eind April.

Uit het bovenstaande blijkt in de eerste plaats, dat de beleggingen der Centrale's bijna geheel kunnen worden aangemerkt als liquiditeiten van de eerste orde.

Voorts, dat de Centrale's een vrij belangrijke rol vervullen op den geld- en effectenmarkt. Tezamen bezaten zij een kleine f 50 miljoen aan effecten. Hoewel dit natuurlijk niet haalt bij de bedragen, die de Rijkspostspaarbank en de particuliere Spaarbanken in effecten belegd hebben, is dit bedrag toch niet zonder betekenis. Ook op de markt voor schatkistpapier zou het ontbreken der Centrale's zonder twijfel gevoeld worden. Het bedrag aan schatkistpapier op 31 December 1928 in het bezit der Centrale te Utrecht, is vrij wat grooter dan het bedrag, dat op dien datum in het bezit was van de Amsterdamsche Bank, Rotterdamsche Bankvereeniging (inbegrepen de Nationale Bankvereeniging), Twentsche Bank en Incasso-Bank tezamen.

Voor het overige spelen de Centrale's geen rol op de geld- en effectenmarkt.

Hare disconteerings zijn in verhouding tot die van de gewone groote banken van minder belang. Zij bemoeien zich voorts niet met emissies, noch nemen deel in syndicaten.

Tenslotte een enkele opmerking over de organisatie der Centrale's. Zij zijn, zooals reeds gezegd, coöperatieve vereenigingen, waarvan de Boerenleenbanken de leden zijn. Zij hebben een Bestuur en een Raad van Toezicht.

De Utrechtsche Centrale kent bovendien de Ringorganisatie. De Boerenleenbanken hebben zich namelijk (toen haar aantal allengs zeer groot werd) in verschillende Ringen vereenigd, welke afgevaardigden den zogenaamden Centralen Ring vormen.

Door het verschil in rente voor depôts en opgenomen gelden wordt een behoorlijke winst gemaakt, welke allereerst wordt aangewend ter bestrijding van de kosten, aan het bedrijf verbonden. Tantiëme's worden niet uitgekeerd, zoodat hetgeen als zuivere winst overblijft, dient ter versterking der reserve.

Anders als bij de Boerenleenbanken, waar onbeperkte aansprakelijkheid van hare leden bestaat, is de aansprakelijkheid bij de Centrale's beperkt.

Intusschen is deze wegens het groot aantal harer leden nog zeer aanzienlijk. Immers elk harer leden is verplicht tot het nemen van aandelen, welke op

naam gesteld en niet verhandelbaar zijn en waarop slechts een klein percentage is gestort. Kapitaal (inbegrepen nog te storten) en aansprakelijkheid bedroegen op 31 December 1928 bij de Centrale te Eindhoven f 4.856.000, bij die te Utrecht f 12.030.000.

Door het reserveeren der winsten verkrijgt men een snel accres der reserves. Bij Utrecht bedroegen zij 1 Januari 1929 f 3.800.000, bij Eindhoven ruim f 5 miljoen. In verband met het soort zaken, dat de Centrale's doen, zijn deze reserves niet aan den lagen kant. Toch wordt er steeds naar gestreefd ze te verhogen.

Evenals op de Boerenleenbanken is ook op de Centrale's meer dan eens critiek uitgeoefend. Ik meen echter, dat de ervaring hare soliditeit en liquiditeit (wat wil men meer van eene Bank?) heeft bewezen. Zelfs de na-oorlogstijd heeft de Centrale's en hare Boerenleenbanken vrijwel geen moeilijkheden of verliezen bezorgd, een feit, dat hier wel mag worden gememoreerd, zulks in verband met de moeilijkheden, welke vele andere financieele instellingen in dien tijd hebben ondervonden.

Mr. O. GEZELLE MEERBURG.

Utrecht, October 1929.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE HAVENS VAN ITALIË.

De heer Ant. Giordano te Venetië schrijft ons:

Sinds de Minister van Verkeerswezen, Admiraal Ciano, Graaf van Cortellazzo, ongeveer twee jaren geleden heeft aangekondigd, dat het vrijhavenrégime zou worden uitgebreid tot de voornaamste Italiaansche havens ter bevordering van den doorvoerhandel van Midden-Europa over de belangrijkste Noord-Italiaansche havens, vormt dit vraagstuk een der hoofdpunten van bespreking in de handelskringen van Italië.

Alvorens evenwel in de details van dit vraagstuk te treden, is het van belang, de volgende statistiek betreffende de ontwikkeling van het verkeer in de Italiaansche havens gedurende de laatste twee jaren en de eerste twee kwartalen van 1929 na te gaan.

		Januari—Juni.			
		Aangekomen		In- en uitgeklaard	
		1929	1928	1929	1928
Aantal	{ Ital.	88.836	82.371	88.854	82.414
	{ Buitenl.	5.107	5.237	5.106	5.228
		93.943	87.608	93.960	87.642
Aantal	{ Ital.	28.591.562	25.821.803	28.199.440	25.801.995
	{ Buitenl.	8.978.339	9.208.726	8.864.924	9.041.548
		37.569.901	35.030.529	37.064.364	34.843.543
Goeder.	{ Ital.	7.526.692	7.739.246	3.344.093	3.191.475
	{ Buitenl.	7.817.399	5.946.284	870.599	764.740
		14.344.091	13.685.530	4.214.692	3.956.215
1928 (12 maand.)		25.812.681		7.628.076	
1927 (12 ")		27.326.838		8.134.836	

Zooals hieruit blijkt, neemt het verkeer toe en het is te verwachten, dat de cijfers voor 1929 zelfs het record van 1927 zullen breken. De cijfers van de handelsbeweging gedurende het eerste halfjaar zijn van dien aard, dat de tonnenmaat in de Italiaansche havens einde 1929 grooter zal zijn dan in 1928.

Om evenwel tot het vraagstuk van het transitoverkeer via de Italiaansche havens terug te keeren, moet men de ontwikkeling van het scheepvaartverkeer van de Noord-Italiaansche havens beschouwen:

	Geloste goederen		Geladen goederen	
	1929	1928	1929	1928
	1ste halfjaar		1ste halfjaar	
	ton	ton	ton	ton
Genua	3.591.970	3.500.501	517.119	444.310
Venetië	1.215.143	1.200.399	196.609	129.182
Triëst	1.090.922	870.454	432.984	383.026
Fiume	238.962	256.309	165.091	182.704

Deze cijfers wijzen op een algemeene toeneming. Indien men de verschillende ontwikkelingen nauwkeurig nagaat, blijkt, dat de Zwitsersche handel over

Genua, die in het transitoverkeer van de voornaamste Italiaansche havens de belangrijkste is, vanaf 1923 een dalende tendens vertoont, voorzoverre dit betreft den invoer van overzee naar Zwitserland via Genua, terwijl de uitvoer is toegenomen, hetgeen de volgende cijfers bevestigen:

	Invoer in Zwitserland	Uitvoer uit Zwitserland in tonnen	Totaal
1911	132.169	20.249	152.418
1912	112.671	31.153	143.824
1913	115.170	23.407	138.577
1914	220.652	53.336	273.988
1915	285.783	40.594	326.367
1916	226.116	21.330	247.446
1917	66.806	7.389	74.125
1918	14.979	4.149	19.128
1919	602.104	12.324	614.428
1920	420.440	27.184	447.624
1921	151.843	21.584	447.427
1922	169.017	18.894	187.911
1923	232.270	29.623	261.902
1924	201.193	30.033	321.228
1925	173.741	37.500	211.241
1926	156.619	46.604	203.223
1927	128.519	50.114	178.633
1928	116.770	52.077	168.847
1929 (zes maanden)	49.493	22.537	72.030

Dit verschijnsel heeft de aandacht getrokken van de Italiaansche autoriteiten en handelskringen en had tengevolge, dat verschillende Zwitsersche handelaars tijdens eenige voor dit doel belegde vergaderingen zich met vertegenwoordigers van Italiaansche expediteurs en reederijen in verbinding stelden, teneinde de eischen van dit verkeer vast te leggen. Vastgesteld werd, dat de ontwikkeling van den invoer veeleer wordt beïnvloed door de zeevrachten dan door de spoorwegtarieven of lossingskosten. In dit verband zij opgemerkt, dat de goederen c.i.f. Europeesche havens worden gekocht, zoodat de Zwitsersche importeurs weinig invloed kunnen uitoefenen op de keuze van de transitohaven en de contracten meestal in het land van herkomst worden afgesloten. Ik meen echter, dat deze gang van zaken afhangt van de keuze van het land, waar Zwitserland koopt of waarheen het verkoopt. Deze keuze is weer afhankelijk van de verschillende fluctuaties op de goederenmarkten, ofschoon het zeker is, dat de wilde booten er de voorkeur aan geven, in Antwerpen of Rotterdam te lossen, omdat vanuit deze plaatsen de Engelsche kolenhavens veel gemakkelijker te bereiken zijn voor het verkrijgen van uitgaande vrachten, terwijl verschillende goederen, zoodat kolen en tarwe, beter te water dan per spoor kunnen worden vervoerd.

Deze omstandigheden, tezamen met den invloed van de zeevrachten, vinden haar bevestiging in het feit, dat bijv. invoer van Noord-Europa naar Italië veel meer met buitenlandsche dan met Italiaansche schepen plaats vindt, zoodat uit de volgende cijfers blijkt:

Verladen goederen in tonnen Januari—Juni 1929.

naar en van:	Italiaansche schepen	Buitenlandsche schepen
Italiaansche havens	4.880.707	106.362
Middellandsche Zee	1.611.653	355.085
Zwarte Zee	645.119	202.237
Noord-Europa	2.575.073	4.268.769
West-Afrika	117.385	43.231
Noord-Amerika	916.392	378.697
Midden- en Zuid-Amerika	634.761	776.864
Indië en het Verre Oosten	454.815	282.206
Australië	24.589	134.847

Dit toont dus aan, dat zelfs de Italianen hun eigen handel niet kunnen controleeren, wanneer invloeden van buiten in het spel zijn.

Anderzijds heeft de heer Ciano juist gezien, toen hij maatregelen nam om de capaciteit van de Italiaansche markt te bevorderen, want, indien de organisatie van den handel in elke haven zoo is, dat de commissiehuizen niet slechts voor binnenlandsch gebruik,

doch tevens voor het achterland of voor gebieden, die waarschijnlijk door de haven zelf worden aangetrokken, op overzeesche markten koopen, is de invloed van de buitenlandsche exporteurs ten aanzien van het boeken van de tonnage voor deze of gene haven gering. Dit wordt speciaal bevestigd door de ontwikkeling van den tabakshandel in de vrijhaven van Triëst, waar verscheidene fabrieken werden opgericht, door de ontwikkeling van de industrieën in de Marghera havens te Venetië enz., waardoor de aandacht van het achterland op deze havens wordt gevestigd. Deze noodzakelijkheid wordt helaas niet steeds gevoeld, hetgeen blijkt uit het feit, dat de Italiaansche regeering den doorvoer van buitenlandsch fruit heeft belemmerd, terwijl Italië ongetwijfeld het belangrijkste centrum voor de distributie van versch fruit uit Zuid-Afrika zou kunnen worden, indien men in aanmerking neemt, dat bijv. de sinaasappelen in dit land rijp worden, wanneer de oogst in de Unie van Zuid-Afrika voorbij is en omgekeerd. Het is derhalve niet te verwonderen, dat de Italiaansche handel zich zoodoende zelf schade heeft berokkend, daar vaststaat, dat de Midden-Europeesche fruithandelaren deze markten, waar zij slechts één kwaliteit vruchten kunnen koopen, hebben verlaten en zich tot de Noord-Europeesche markten hebben gewend, waar tegelijkertijd Italiaansch, Canadeesch en Zuid-Afrikaansch fruit wordt aangeboden.

Evenwel hebben ook de spoorwegtarieven een zekeren invloed, hetgeen hieruit blijkt, dat de vracht van overzee tot Zürich via Hamburg en Waldshut voor een wagon van 15 ton ruwe katoen of tarwe Lire 117.33 per 50 KG. bedraagt, terwijl hetzelfde transport via Kaldenkirchen en Waldshut voor ruwe katoen Lire 160.30 en voor tarwe Lire 134.18 kost en via Venetië ongeveer Lire 200.

In dit opzicht speelt de politiek van de Zwitsersche spoorwegen een belangrijke rol, daar deze besloten hebben, de tarieven voor de route Oostenrijk—Zwitserland naar de Italiaansch—Zwitsersche grens niet hooger te stellen dan die van Venetië naar de Italiaansch—Oostenrijksche grens bij de Brenner en zulks ter vermindering van de afleiding van het transitoverkeer via Chiasso naar de Oostenrijksch—Italiaansche route.

Dit heeft geleid tot een vrij hevige concurrentie tusschen Genua en Venetië met een zekere bevoordeeling van de Adriatische haven voor den katoenhandel, tengevolge van de goede installaties, die gedurende de laatste jaren werden gebouwd en twee nieuwe betonnen pakhuizen met moderne electrische kranen enz., waardoor ruwe katoen voor Lire 11 per ton kan worden gelost. Gedurende 1928 werden dan ook 10.000 ton katoen via Venetië en slechts 6.690 ton via Genua in Zwitserland ingevoerd.

Ten aanzien van Genua moet ook gelet worden op den invloed van de Fransche spoorwegpolitiek, welke de aantrekking van tonnage naar Marseille beoogt.

Genua heeft echter ongetwijfeld veel bereikt door de toenemende havenfaciliteiten.

Alle diensten werden verbeterd en de kosten voor behandeling in de haven werden met circa 30—40 pCt. verminderd. De Bacino Vittorio Emanuele III haven is practisch gesproken gereed, terwijl de aanleg van de Bacino Benito Mussolini haven goed vordert. De eerste bezit kadent ter lengte van 2.100 M., plaatsruimte biedende voor 15 schepen, 40 electrische elevatoren, die in staat zijn ongeveer 2.000 ton kolen per uur te lossen. Nieuwe pakhuizen werden gebouwd en oude vergroot. Het aantal kranen steeg tot 124, waarvan 19 groote electrische elevatoren.

De positie van Triëst is moeilijker. Het achterland van deze haven bestaat uit landen, wier economische toestand door den grooten oorlog nog steeds niet geconsolideerd is, waardoor hun buitenlandsche handel sterk aan fluctuaties onderhevig is.

Bovendien moet men niet uit het oog verliezen, dat het Nabije Oosten, dat vroeger voor Triëst zeer be-

langrijk placht te zijn, thans onafhankelijk is geworden en directe connecties met overzeesche havens heeft aangeknoopt, zooals blijkt uit het feit, dat een Japanse stoomvaartdienst in het leven werd geroepen tusschen Stamboul en Moji. Dat de Italiaansche autoriteiten zich den toestand bewust zijn geworden, moge hieruit blijken, dat een industriele zone werd geschapen te Triest en plannen worden ontworpen om de distributie van Braziliaansche koffie naar Centraal-Europa en de Balkan vanuit Triest te organiseren, waar een belangrijke koffiemarkt onder deelneming van Braziliaansche belangen zal worden geschapen.

AANTEKENINGEN.

De Engelsche discontopolitiek.

Wederom heeft Philip Snowden, Kanselier van de Engelsche Schatkist, zich uitgesproken over de politiek van de Bank of England, ditmaal op de Labour Party Conference, welke de vorige week te Brighton plaats vond. Snowden hield daar verleden Donderdag een opmerkelijke rede over de politiek van de Engelsche circulatiebank, opmerkelijk zoowel om wat er wel, als ook om wat er niet in gezegd werd.

De Kanselier heeft in zijne rede een uiteenzetting gegeven van den door de Bank of England getroffen maatregel, waarin omstandig werd betoogd, dat de verhooging van het disconto in verband met de voortdurende vermindering van den goudvoorraad onvermijdelijk moest worden geacht. De renteverhoging, aldus de Kanselier, is natuurlijk niet aangenaam, maar noodzakelijk voor het handhaven van den gouden standaard. Zoolang er geen beter stelsel bedacht is, zal men zich aan den gouden standaard moeten houden. De beslissing van de Bank ter bescherming van den grondslag van het Engelsche ruilmiddel is in volle vrijheid en onafhankelijkheid van de Regeering genomen. Doch zelfs onder een stelsel, waarin de Overheid meer invloed zou hebben op de bankpolitiek, zou in de huidige omstandigheden een verhoging van den rentevoet niet te vermijden zijn. De gevolgen van renteverhoging voor het economisch leven worden vaak overdreven voorgesteld en vinden niet altijd bevestiging in de feiten, waarbij de Kanselier herinnerde aan de laatstelijk afgenomen werkloosheid en enkele andere gunstige omstandigheden.

Dit alles dekt zoo volkomen het beleid van de Bank of England, dat een Directeur van deze instelling het niet beter had kunnen zeggen dan de Kanselier van de Schatkist. Dit positieve deel van de rede van Snowden is opmerkelijk, omdat het ingaat tegen de opvattingen van een groot deel van zijn eigen partij en omdat het blijk geeft van eenige wijziging in zijne beoordeeling van de lasten van een hoogen rentestand voor het Engelsche bedrijfsleven.

Maar ook het negatieve deel van de rede, het nalen van iedere rechtstreeksche zinspelning op verhoging van den staatsinvloed op het Engelsche geld- en bankwezen, een punt, dat slechts in het debat door een der sprekers werd naar voren gebracht, trekt de aandacht, en versterkt den indruk, dat Snowden thans veeleer langs conservatieven dan langs vooruitstrevenden weg wenscht te gaan.

Intusschen, daaromtrent kan men thans nog geen pertinent oordeel vellen. De oppositie tegen de Engelsche bankpolitiek in de Engelsche Arbeidspartij is voorloopig tot rust gebracht met een probaat middel. Er wordt nl. een Commissie benoemd.

Erkendend, dat de toestand van de Engelsche Bank — die, dit terloops, deze week wederom haar goudschat zag afnemen, zoodat de voorraad van het Issue Department thans zelfs beneden de 130 miljoen is gedaald — verre van benijdenswaardig is, erkennend voorts, dat er toch iets niet in orde moet zijn, wanneer afvloed van goud naar het buitenland Engeland noopt tot discontoverhoging, hoewel deze maatregel door den inwendigen toestand van het land

allerminst wordt gemotiveerd¹⁾, heeft Snowden toegezegd een Commissie te zullen benoemen om te onderzoeken, wat van Engelsche zijde aan de zaak gedaan kan worden. Wel verwacht Snowden eenig heil van de Bank voor Internationale Betalingen, maar, zegt hij, wij kunnen niet wachten, totdat deze er is. Daarom moet een gedegen onderzoek worden ingesteld naar de verhouding van bankwezen en bedrijfsleven, een plan, waaraan de Kanselier zegt reeds eerder te hebben gedacht.

Men mag dus eerlang de benoeming van zulk een Commissie tegemoetzien. De toekomst zal ons moeten leeren, of wellicht deze Commissie een voorstel zal doen tot vergroting van den Staatsinvloed op het bankwezen en of dus niet langs een omweg toch een maatregel zal worden aanbevolen, waartoe de Kanselier in zijn rede van jl. Donderdag geen voorstel heeft willen doen en dien wij voor het Engelsche geldwezen uiterst bedenkelijk zouden achten.

De vraag rijst intusschen, wat zulk een Commissie ten aanzien van de circulatiebank zou kunnen voorstellen. De quaestie, waarom het thans gaat, is die van de gouddrainage uit Engeland ten behoeve van andere landen, die aan goud als zoodanig allerminst behoefte hebben.

Dat probleem, ontstaan uit een ten deele weinig gelukkige toepassing van het stelsel van den door Engeland zoo zeer gewaardeerden gouden standaard, en waarvan Engeland thans zelf het slachtoffer wordt, kan van Engelsche zijde tijdelijk worden opgelost door den band van het Engelsche ruilmiddel met het goud wat te verslappen, d.w.z. door of de Bank Charter Act te schorsen, hetgeen, gelijk men weet, mogelijk is, maar wellicht een verkeerden indruk op de buitenwacht zou kunnen maken, of door de laatstelijk in 1928 gewijzigde Bankwet²⁾ opnieuw te wijzigen in dien zin, dat men de Bank of England losmaakt van de in de Bankwet neergelegde contingentering van het ongedekte bankpapier en van de scheiding der Bank in twee Departementen, waardoor de Bank groter bewegingsvrijheid zou krijgen. In dit laatste geval zou men aan de Bank slechts de verplichting behoeven op te leggen om voor inwisseling van haar bankpapier te zorgen zonder gebondenheid aan een bepaald contingent. Wij hebben er in dit weekblad³⁾ reeds vroeger op gewezen, dat zulk een wijziging alleszins redelijk zou zijn en het ware te hopen, dat men er thans toe overging, nu de omstandigheden zulks meer dan ooit wenschelijk maken.

Doch ook in dat geval geeft een wijziging van het Engelsche bankstelsel slechts tijdelijk soulaas. Indien Frankrijk en Amerika mochten voortgaan goud tot zich te trekken, zou ook een verruiming van de bewegingsvrijheid van de Bank of England op den duur niet baten, indien men — zooals voorshands in Engeland in de bedoeling ligt — aan den gouden standaard als zoodanig wil vasthouden.

Daarom schijnt het aangewezen de huidige moeilijkheden langs internationalen weg op te lossen en door samenwerking van verschillende circulatiebanken te geraken tot voorkoming van ongewenschte goudverplaatsingen en — verder doel, hetwelk thans bij den Volkenbond in studie is — tot vermindering van fluctuaties in de koopkracht van het goud, d.w.z. tot eene — laat ons een voorzichtige uitdrukking bezigen — benadering van de stabilisatie van de waarde van het geld in de verschillende landen, d.w.z. stabilisatie van het prijsniveau.

Dat doel is geenszins onbereikbaar, maar het eischt den oprechten wil tot internationale samenwerking

¹⁾ Men lette bijv. op het feit, dat het indexcijfer van groothandelsprijzen van *The Economist*, elders in dit nummer gepubliceerd, een daling van enkele punten vertoont en thans 91.8 belooft tegen 95.7 eind September 1928.

²⁾ Zie over de wijziging van 1928 E.-S. B. van 25 April 1928, 16 Mei 1928 en 5 December 1928.

³⁾ Zie E.-S. B. 17 Febr. 1926, blz. 155 en 9 Febr. 1927, blz. 126.

bij de verschillende circulatiebanken. Het mag, gelet op de houding van Frankrijk en Amerika, worden betwijfeld, of deze wil reeds thans aanwezig is. Door de Bank voor Internationale Betalingen kan — als ware het een „monetair Genève” — het onderling contact ten zeerste worden bevorderd. Dat is een van de meest aantrekkelijke kanten van deze instelling. Daarnaast zijn er nog andere wegen om nader tot elkaar te komen. Zolang echter niet eenig tastbaar resultaat als gevolg van dit overleg wordt bereikt, kunnen zich de moeilijkheden, waarin Engeland thans verkeert, herhalen en kan door hervorming van het Engelsche bankwezen als zoodanig slechts tijdelijk eenig resultaat worden bereikt. Ook dat kan echter reeds de moeite waard zijn.

V. S.

Investment Trusts. ¹⁾

Reeds in het midden van de 19e eeuw zijn in Zwitserland op zich zelf staande „Kapitalanlagegesellschaften” opgericht. Vele tientallen jaren lang hebben in Engeland eenige dozijnen van dergelijke ondernemingen, investment trusts, bestaan; maar zij hebben steeds slechts een bescheiden rol gespeeld. Een bewijs daarvoor is, dat, ofschoon hun organisatie en hun doel zeer interessant zijn, tot op heden hierover geen samenvattende studie in Engeland is verschenen. Voor het eerst werden deze instellingen uitvoerig behandeld door J. Jörgens „Finanzielle Trustgesellschaften”, terwijl zij daarna in verband met andere vormen van „Effektensubstitutionsgesellschaften” in mijn boek „Beteiligungs- und Finanzierungsgesellschaften” grondig geanalyseerd werden.

Van grootere economische en internationale beteekenis werden deze instellingen eerst, toen men na den wereldoorlog in Amerika, waar weliswaar reeds vroeger dergelijke instellingen naar het Engelsche voorbeeld opgericht waren, zich van de aan haar ten grondslag liggende gedachte meester maakte om door bemiddeling van dergelijke instellingen groote kapitalen in het buitenland, vooral in Europa, te beleggen. De huidige beteekenis van de investment companies — de Engelsche trust-vorm is meestal opgegeven — berust dus op de door den wereldoorlog veroorzaakte ongelijkmatige internationale rijkdomsverdeeling en de noodzakelijkheid voor de overwinende landen, aan hun spits natuurlijk de Vereenigde Staten, de hen toevloeiende buitenlandsche betalingen weder in het buitenland te beleggen.

De groote, sterk exporteerende Amerikaanse ondernemingen en concerns beleggen natuurlijk de hun uit het buitenland toevloeiende inkomsten vooral in buitenlandsche ondernemingen, en dit is dan ook de reden van de sterke expansietendens van Amerikaanse ondernemingen in de verschillende landen, die vóór den oorlog reeds bij het Standard Oil Concern, in de naaimachine-, schoenmachine-, landbouwmachine-, en in de electriciteitsindustrieën en eenige anderen te onderkennen was. Op het oogenblik werpt zij zich vooral ook op de industrie van automobielen en onderdeelen, op die van allerlei andere machines, op de chemische industrie, ja zelfs op den detailhandel.

Naast dezen vorm van kapitaalinvesteering in het buitenland, wordt, echter in Amerika van steeds grootere beteekenis de kapitaalbelegging door de spaarders zelf. Hier heeft nu de investment company een uitgebreid gebied voor toepassing gevonden. Kocht men in het eerst de vele milliarden, in het buitenland, ondergebrachte aandelen en leeningen

¹⁾ In aansluiting op de artikelen, die in den loop van dit jaar in dit tijdschrift over het wezen en de ontwikkeling van de investment trusts zijn verschenen (zie E.-S. B. van 13 Maart, 27 Maart en 11 Sept.) geven wij hier een beschouwing weer van Prof. Dr. Liefmann, ontleend aan het voorwoord van het boek van Dr. Egon Kilgus „Kapitalanlagegesellschaften Investment Trusts”, uitgegeven bij de Wilhelm Christians Verlag, Berlijn. (Red.)

terug, zoo groeide toch in het laatste decenium de behoefte tot belegging in Amerika zoodanig, dat de tot dusverre gebruikelijke kapitaalbeleggingen niet meer toereikend waren; anders uitgedrukt: door de relatieve kapitaalrijkdom in Amerika en de relatieve verarming in Europa, werd het rentever verschil tusschen binnen- en buitenlandsche kapitaalbeleggingen zoo groot, dat de neiging tot de laatste steeds sterker werd. Daarbij was echter de tot dusverre traditioneele eigenaardigheid van de Amerikanen te overwinnen, die niet gewoon waren, zooals de kapitalisten van de rijkste Europeesche landen, hun geld naar het buitenland te brengen, en die in het bijzonder ook over de Europeesche economische en financieele verhoudingen zeer weinig onderricht waren.

Daar sloeg nu de investment company de brug. Banken en financiers brachten kapitalen tezamen om die in de Europeesche landen met een hoogen rentevoet te beleggen. Bij goede verdeling van de beleggingen, zorgvuldige keuze en toezicht op de effecten kon met een betrekkelijk groote mate van zekerheid een veel hoogere rentevergoeding dan in de Vereenigde Staten verkregen worden.

De sterke behoefte van Amerika aan kapitaalbelegging in het buitenland zal wel nog langen tijd een belangrijk feit blijven, ja, van tijdelijke onderbrekingen afgezien, zal zij zeker nog sterk toenemen. Dergelijke onderbrekingen mogen voor een tijd door de binnenlandsche hoogconjunctuur van de industrie of zooals voor kort, door een tijdelijke spanning op de geldmarkt veroorzaakt worden, die de Amerikaanse financiers vaak niet geheel ongewenscht en dikwijls ook door hen niet geheel onbeïnvloed tot stand komt. Maar nadat Amerika de grootste crediteurnatie geworden is en zich bovendien door een sterke protectie tegen de aflossing van schulden in goederen verzet, zal allengs reeds het geweldige bedrag aan buitenlandsche vorderingen tot sterke nieuwe investeringen in het buitenland leiden. Daarbij is nu de investment company als tusschenlid, bemiddelaar en risicoverdeeler zeer op haar plaats.

Maar ook den kapitaalnemers buiten Amerika wordt de kapitaalverzekrijging door deze instellingen zeer vergemakkelijkt. Slechts zeer groote ondernemingen en publiekrechtelijke lichamen konden direct op de Amerikaanse geldmarkt leeningen opnemen en wanneer zij niet reeds een internationale bekendheid hadden verworven, meestal slechts tegen zeer ongunstige voorwaarden. Duitse steden, hypotheekbanken etc. hebben zich immers voor zulke doeleinden tot het opnemen van gemeenschappelijke leeningen met aansprakelijkheid van de debiteuren aaneengesloten. Indien de Amerikaanse banken en financiers echter investment trusts achter zich hebben, dus niet meer op de directe uitgifte aan het publiek zijn aangewezen, kunnen zij veel eerder ook aan de kleine credietnemers kapitaal verschaffen en in dit opzicht bieden deze instellingen, ook aan de Europeesche credietnemers, niet onbelangrijke voordeelen.

De buitengewoon hooge rentevergoeding van Duitse obligaties was ook voor de Engelsche investment trusts een aanleiding om steeds meer tot kapitaalbelegging in Duitsland over te gaan. Ook in Zwitserland zijn onlangs weder talrijke investment trusts opgericht, evenals in Nederland, België, Zweden en andere landen.

Dr. Kilgus behandelt in zijn boek den tegenwoordigen stand van deze beweging in de voornaamste landen en heeft hiervoor een groote hoeveelheid feitenmateriaal bijeengebracht. Hij gaat ook op de gevaren van deze organisaties in, die voor Duitsland op het oogenblik voor alles daarin liggen, dat bij een sterk teruglopende conjunctuur in Amerika en bij moeilijke economische en politieke verhoudingen in Duitsland groote posten van in het buitenland ondergebrachte effecten plotseling kunnen terugstrooien.

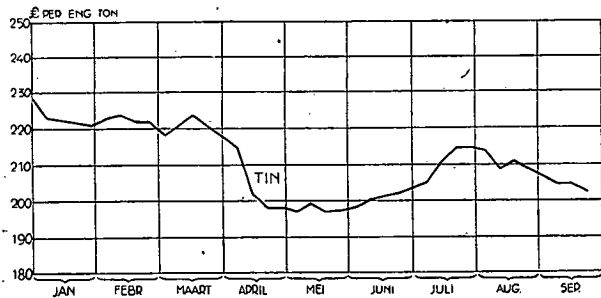
(Zie vervolg pag. 917).

Het Prijsverloop van Groothandelsartikelen gedurende het derde kwartaal van 1929.

II (Slot).

TIN.

Gedurende de maand Juli liep de prijs van prompt tin op van £ 201¼ op 1 Juli tot ruim £ 214 in de tweede helft van de maand. Over het algemeen heerschte er een betere tendens. Was nl. tot voor kort de algemeene aandacht gevestigd op het doen en laten van „de groep”, van lieverlede geraakte deze factor meer op den achtergrond, tengevolge van de groeiende overtuiging, dat de positie een beter aanzien had gekregen. Hiertoe heeft o.a. ook meegewerkt het feit, dat gedurende vijf achtereenvolgende maanden de zichtbare voorraad geleidelijk afnam, nl. van 25.959 tons eind Februari tot 23.936 tons ult. Juni.

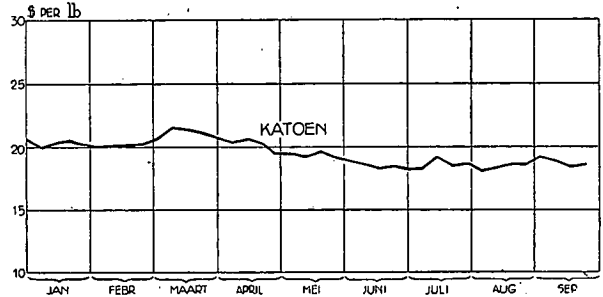
Gedurende Augustus kwam er een reactie in de markt. Nu is dit meestal een maand, gedurende welke men doorgaans een inzinking waarneemt in de voornaamste tinverbruikende industrieën in de Vereenigde Staten. Niettegenstaande de zichtbare voorraad op ult. Juli wederom gedaald was tot 23.643 tons, werden toch gaandeweg de statistische cijfers per ult. Augustus minder optimistisch tegemoet gezien. Per slot was de val van de tinprijs echter niet ernstig nl. van £ 213 tot £ 209.

Toen begin September bleek dat de Visible Supply met 2.129 tons was toegenomen tot 25.901 tons, veroorzaakte deze onverwacht hoge stijging een verdere daling in de prijs van het metaal tot £ 206¼, welke

daling zich voortzette tot £ 203¼ voor prompt tin op het eind van September, mede onder invloed van de geleidelijke toename van de stocks in Engeland (tot ruim 10.000 tons) en de verhooging van het bankdisconto. Weliswaar werd het in den loop van de maand duidelijk, dat de zichtbare voorraad op eind September, door de geringe verschepingen van Singapore, weder op een lager niveau zou belanden, terwijl tegenover hooge productiecijfers ook een toenemende consumptie is te constateeren, doch deze gunstige factoren konden niet voorkomen, dat een onzekere stemming de markt bleef beheerschen. Ultimo September bleek inderdaad, dat de Visible Supply was afgenomen met 1844 tons tot 24.057 tons.

KATOEN.

De prijzen van ruwe katoen hebben in het afgelopen kwartaal weinig gefluctueerd en zijn op het oogenblik misschien iets hooger dan drie maanden geleden, doch in elk geval niet veel. De toestand in de katoenindustrie is in vele landen ongunstig, maar is de vraag na de zomervacanties wel wat grooter geworden. Prijzen blijven zich echter op hetzelfde niveau en zelfs in vele gevallen in dalende richting bewegen.

De berichten omtrent den nieuwen oogst zijn den laatsten tijd veel ongunstiger geworden en zullen de eerste verwachtingen omtrent een heelen grooten oogst wel teleurgesteld worden. Daar de afnemning nog vrij groot blijft, is de statistische positie van het artikel vrij sterk, zoodat zelfs bij den ongunstigen bedrijfstoestand veel lagere prijzen niet verwacht kunnen worden.

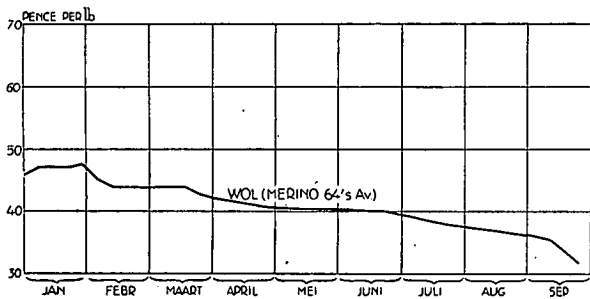
STATISTISCH OVERZICHT

	TARWE HardWinter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2) Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s. g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	\$	%	Sh.	%	£	%
Jaargemidd. 1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	62,1/6	100,0
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,74	1,89	112,5	86/6	118,5	58,1/-	93,5
1927	15,22 ⁵	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55,7/6	89,2
Januari	15,22 ⁵	88,5	13,05	99,8	167,00	72,1	230,00	97,5	373,75	80,8	12,10	112,0	1,70	101,2	83/6	114,4	54,16/-	88,3
Februari	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	92,9	354,75	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/-	111,0	55,17/-	89,9
Maart	14,80	86,0	12,82 ⁵	98,1	173,00	74,8	237,50	100,6	351,50	76,0	11,00	101,9	1,22	72,6	80/-	109,6	55,2/6	88,8
April	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54,14/-	88,1
Mei	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54,2/6	87,2
Juni	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	54,2/6	87,2
Juli	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55,5/6	89,0
Augustus	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54,13/-	88,0
September	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55,5/6	89,0
October	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	59,1/-	95,1
November	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60,2/-	96,8
December	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,-/	99,9
1928	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-	99,2
Januari	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6	98,6
Februari	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6	99,4
Maart	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-	101,1
April	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-	102,9
Mei	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-	101,3
Juni	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6	100,7
Juli	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-	102,1
Augustus	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-	105,7
September	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67,18/-	109,4
October	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70,3/-	113,0
November	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121,7
December	12,75	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78,-/6	125,7
1929	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89,8/-	144,0
Januari	12,12 ⁵	70,5	11,62 ⁵	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	11,05	102,3	1,11	66,1	68/-	93,2	82,17/6	133,5
Februari	11,12 ⁵	64,1	10,57 ⁵	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	11,15	103,3	1,16	69,0	69/6	95,2	75,4/6	121,2
Maart	10,87 ⁵	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	11,25	104,2	1,30	77,4	71/-	97,3	74,11/-	120,1
April	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,12/6	117,0
Mei	13,12 ⁵	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73,17/-	119,0
Juni	12,62 ⁵	73,4	10,20	78,0	191,00	82,5	172,00	72,9	506,75	109,6	11,40	105,6	1,30	77,4	72/6	99,3	74,19/-	120,7
Juli	12,45	72,4	9,90	75,7	189,00	81,6	174,00	73,7	533,00	115,2	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	74,2/6	119,4

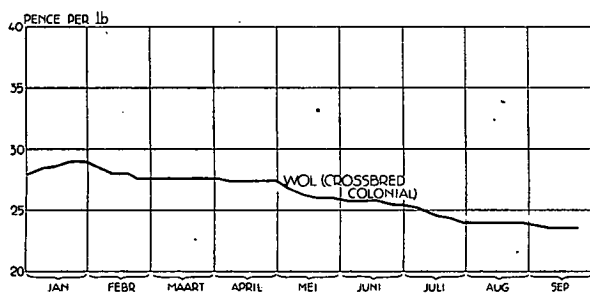
1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

WOL.

Het wolveizoen 1928/29 werd in Juni beëindigd, terwijl het nieuwe seizoen pas in de tweede helft van September een aanvang nam. Hierdoor was de stemming op de wolmarkt reeds zeer kalm, terwijl verder de ongunstige conjunctuur voor de wolindustrie niet naliet een nadeeligen invloed op de wolmarkt uit te oefenen.

Gedurende het derde kwartaal bewogen de prijzen zich steeds in dalende richting en de verwachtingen, die hier en daar gekoesterd werden, dat met de eind September te Londen gehouden volveilingen een ommekeer zou plaats hebben, zijn niet bewaarheid. Integendeel, de prijsdaling heeft zich ook op deze veilingen, zoowel als op de veilingen in Australië, voortgezet.

Het sterkst is de daling voor de merino kwaliteiten, welke in de afgelopen 3 maanden ruim 20 pCt. in

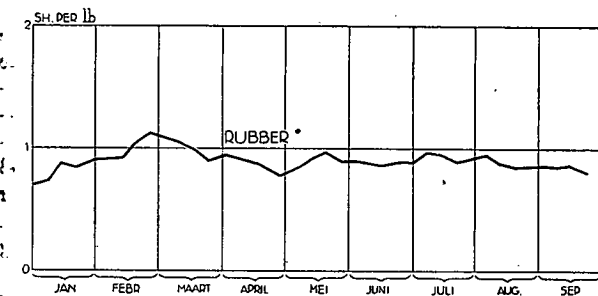
prijs zijn gedaald. Voor de crossbreds bedroeg de daling ca. 10 pCt. Voor merino is thans het niveau van 1914 weer bereikt.

Voor gekamde wol was de prijsdaling nog iets scherper dan voor het ruwe artikel.

RUBBER.

Het verloop van de rubberprijzen in het afgelopen kwartaal was voor koopers bevredigender dan voor verkopers, terwijl de dalende tendens met slechts luttel uitzonderingen tot aan het einde van September bleef aanhouden.

Deze, menige hoop teleurstellende prijsbeweging staat in verband met de zeer hoge uitvoercijfers voornamelijk van Malakka, maar ook van Nederlandsch-Indië. De uitvoer van Malakka was, in Augustus, met 37.912 tons (34.287 tons in Juli) de hoogste sinds Januari geweest (41.647), maar de maand September vestigde met een netto-cijfer van 43.483 tons een nieuw record. De hoge Nederlandsch-Indische uitvoeren (bijv. 27.612 tons in Juli) en tenslotte de gestadige toeneming der Londensche en Liverpoolse voorraden tot 52.238 tons droegen eveneens daartoe bij, de stemming minder aangenaam te maken. In Nederlandsch-Indië hebben de uitvoeren van ondernemings- en bevolkingsrubber nagenoeg evenredig toegenomen.

Onder deze omstandigheden valt het moeilijk iets omtrent het zoo gewenschte evenwicht tusschen productie en consumptie gedurende de tweede helft van

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte, kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		THEE Aff. N.-I. thee v. A'dam gem. pr. Java- en Sumatra- thee p. 1/2 K.G.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100	
£	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%				
261.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0		
290.17/6	111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	93,2	92,9		
299.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5	88,9		
309.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,12 ²⁾	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2	89,9		
312.15/6	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,62 ²⁾	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9	89,2		
304.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	48	78,2	72,25	85,5	92,3	88,7		
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5	90,4		
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,37 ²⁾	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1	89,6		
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,62 ²⁾	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4	92,2		
292.-/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	—	—	96,1	90,2		
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,87 ²⁾	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8	89,1		
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,87 ²⁾	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8	88,6		
264.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4	88,9		
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,87 ²⁾	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4	88,2		
255.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,37 ²⁾	92,7	46	74,9	84,5	100,0	98,7	87,9		
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8	87,9		
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,87 ²⁾	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1	89,2		
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-19,375	26,3	16,87 ²⁾	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7	90,5		
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-9	25,3	16,62 ²⁾	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1	91,2		
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-19,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7	89,8		
211.19/6	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-19,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5	88,2		
211.18/6	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-19,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9	86,6		
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-18,5	23,9	15,87 ²⁾	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5	85,4		
221.19/6	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-18,8	24,7	14,62 ²⁾	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2	85,1		
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-18,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6	95,5	85,1		
228.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-18,5	23,9	13,92 ²⁾	74,3	51,75	84,3	76,5	90,5	95,5	84,8		
222.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-19,875	27,9	13,77 ²⁾	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2	84,6		
222.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	33,7	13,37 ²⁾	71,3	54	88,0	74,25	87,9	94,2	85,4		
221.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	94,8	85,8		
207.5/6	79,2	20,45	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	-110,5	29,5	13,37 ²⁾	71,3	54	88,0	74,25	87,9	92,9	83,9		
197.5/6	75,3	19,40	83,4	41,50	75,5	26,25	89,0	-110,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	91,6	81,7		
200.5/-	76,5	18,75	80,6	40,00	72,7	25,75	87,3	-110,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2	91,0	81,9		
209.5/6	79,9	18,65	80,2	38,75	70,5	24,75	83,9	-111	30,9	13,42 ²⁾	71,6	54	88,0	68,50	81,1	91,0	83,7		
210.11/-	80,4	18,60	80,0	37,00	67,3	24,00	81,4	-110,125	28,4	13,47 ²⁾	69,3	53,50	87,2	64	75,6	91,6	83,6		
205.5/6	78,4	18,90	81,3	34,25	62,3	23,75	80,5	-110,75	28,4	13,47 ²⁾	71,9	51,75	84,3	64	75,6	91,6	82,0		
198.15/-	75,9	18,90 ⁵⁾	81,3	30,50 ⁶⁾	55,5 ⁶⁾	22,50 ⁶⁾	76,3 ⁶⁾	-19,75	27,4	13,50	72,0	51,00	83,1	64,50 ⁶⁾	76,3 ⁶⁾				

de huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928). ²⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). ⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 4 Oct. ⁶⁾ 3 Oct.

1929 te voorspellen, niettegenstaande ook het verbruik in de eerste helft van het jaar zeer sterk is toegenomen, en ongeveer even hoog was als de productie. Het verbruik van geregenereerde rubber is, mede onder invloed van de lagere prijzen, althans in de Ver. Staten in de laatste maanden, vergeleken met dat van ruwe rubber, iets afgenomen.

In de eerste dagen van October werd bekend, dat nieuwe ernstige pogingen gaande zijn om de Nederlandsch-Indische producenten tot een gemeenschappelijke verkoopspolitiek en een vermindering van hun uitvoeren te bewegen. Sommige belangrijke producenten zouden voor dit denkbeeld reeds gewonnen en voorstellen aan de overigen te verwachten zijn, terwijl ook door de voornaamste Amerikaansche verbruikers plannen zouden zijn ontworpen, om met de Nederlandsche en Britsche producenten tot een of anderen vorm van samenwerking te geraken. Alhoewel omtrent deze plannen nog niets naders is bekend geworden en, gezien de vroegere mislukkingen van dergelijke pogingen, een zekere mate van scepsis niet geheel en al misplaatst is, mag toch worden aangenomen, dat de ondervindingen der laatste jaren, een serieuze overweging dezer plannen rechtvaardigen. In principe zal ook voor dezen zoo belangrijken tak der Indische cultures planmatige regeling in plaats van een al te individualistisch optreden op de markten (en in de productie) wel gewenscht kunnen zijn, en ook met het belang der verbruikers in overeenstemming kunnen worden gebracht.

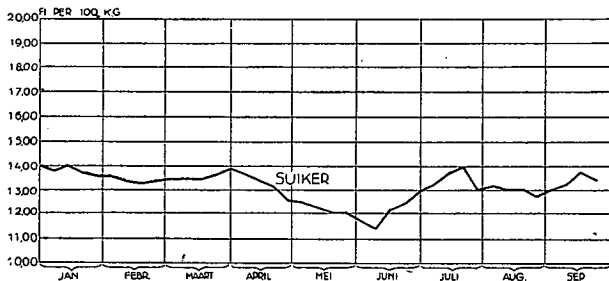
SUIKER.

De verbetering in stemming, welke op vrijwel alle suikermarkten intrad aan het einde van het tweede kwartaal, heeft zich gedurende het derde kwartaal — in groote lijn genomen — kalm stijgend voortgezet. Ook in de prijzen kwam dit, hoewel niet zonder eenige fluctuaties, tot uitdrukking.

Als hoofdoorzaken kunnen genoemd worden de buitengewoon droge zomer in Europa en het tot stand komen eener Verkoop-Centrale voor het artikel in Cuba, waardoor een groot gedeelte van de effectieve suiker wegens de vaste houding dier Centrale aan de speculatie kon worden onttrokken.

In het algemeen bleef men zich naar Amerika richten, in welk land, toen de stemming aldaar eenmaal uitgesproken beter werd, de droogte in Europa als factor eveneens ging medewerken.

De prijs voor Cubasuiker kon oploopen tot 2¼ d.c. c. & fr. New-York en Raffinadeurs zoowel in Amerika alsook in Europa dekten vrij regelmatig hunne behoeften.

F. O. Licht's juist uitgekomen eerste raming van den Europeeschen bietoogst 1929/30 geeft voor Europa zonder Rusland een totaal, hetwelk slechts ruim 100.000 tons beneden de productie van 1928/29 ligt (inclusief Rusland ruim 300.000 tons daar beneden). Algemeen schijnt men van dezen statisticus een grooter verschil te hebben verwacht.

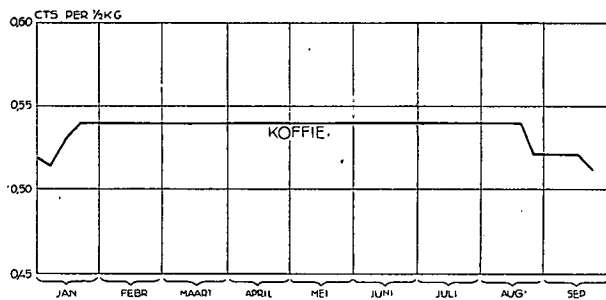
Op Java vonden verdere groote afdoeningen van suiker uit oogst 1929 plaats tot prijzen oplopend tot f 13½ voor Superieur en f 12 voor Hoofdsuiker, terwijl onlangs de eerste afdoeningen uit oogst 1930 werden gerapporteerd respectievelijk voor f 14 en f 12½, tot welken prijs daarna verdere verkoopen tot

stand kwamen. De markt voor tweedehands suiker bleef kalm en fluctuaties bewogen zich tusschen enge grenzen.

De maalresultaten op Java wijzen op een bijna 2 pCt. kleiner rendement dan in 1928; waar de campagne aldaar nagenoeg beëindigd is, zal in dit cijfer wel geen noemenswaardige verandering meer komen.

KOFFIE.

In den loop van het derde kwartaal daalde de prijs van loco Robusta Koffie W.I.B. van 54 ct. op 51 ct. en in overeenstemming hiermede liep de prijs van loco Superior Santos terug van 63 ct. tot 59 ct., alles per ½ KG. De aanleiding tot deze daling was hoofdzakelijk te zoeken in de lusteloze stemming, welke op alle markten heerschte en die het gevolg was van het alom bestaande gevoel van onzekerheid betreffende de toekomst van het artikel. Door de bekende politiek van rantsoneering der uitvoerhavens, nu reeds sedert jaren gevoerd door Brazilië — het grootste productie-land —, zijn de prijzen kunstmatig gehouden op een peil hooger dan door de groote voorraden in dat productieland gewettigd is, en nu de groote loopende

Brazilië-oogst een verdere belangrijke toeneming dier voorraden met zekerheid doet verwachten en de vooruitzichten voor den volgenden oogst op zijn minst op een middelmatige opbrengst wijzen, is de ondernemingslust bij den handel zoo mogelijk nog kleiner geworden en bleef de afzet aan de consumptie beperkt tot het hoognoedige. Alleen de termijnmarkten toonden ook in de afgelopen drie maanden van tijd tot tijd een eenigszins opgewekter beeld, namelijk, wanneer Brazilië gedurende kortere of langere perioden de noteeringen aan die markten door steunaankopen ophield en somtijds zelfs iets opzette. Op de prijzen van loco had dit echter geen enkelen keer eenigen invloed van beteekenis.

THEE.

De theemarkt in het 3e kwartaal zette in met een lichte verbetering, i.h.b. voor de Nederlandsch-Indische thee, wier kwaliteit gelijkmatiger pleegt te zijn dan van de meeste andere soorten.

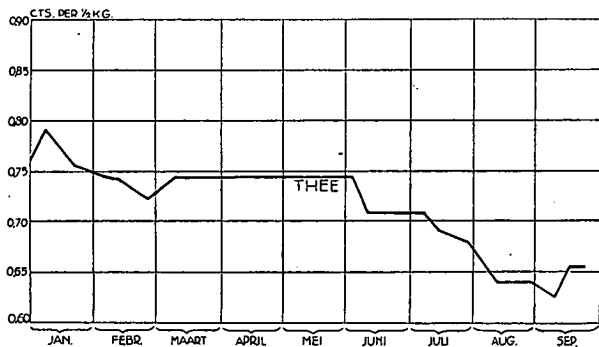
Voorals Ceylonthee stelde aanvankelijk teleur wat kwaliteit aangaat.

De berichten omtrent ernstige overstromingschade in Noord Britsch-Indië bleken sterk overdreven te zijn en al spoedig maakte de hoopgevende stemming plaats voor den tragen toon, die de markt in de vorige maanden had gekenmerkt. Het verloop der prijzen bleef nadien onregelmatig en slechts tegen het einde van September, nam de kooplust — zij het slechts tijdelijk — toe, zoodat de Amsterdamsche veiling op 19 September weer eens een hooger middenprijs te zien gaf dan haar voorgangster.

De eerste Oost-moesson-thee kwam toen ter markt en vele koopers meenden te moeten profiteren van deze gelegenheid om goede thee te bemachtigen tot lagen prijs. Dat speculatieve elementen geheel ontbraken, kan niet worden gezegd. Ook de meeste vroeger opgehouden partijen konden toen koopers vinden.

Het prijsverloop vertoont een merkwaardige overeenkomst met dat van verleden jaar toen ook tegen het einde van September zich een lichte prijsverbetering voordeed. Of de betere prijzen, die toen tegen

het einde van het jaar konden worden bedongen, zich thans eveneens herhalen zullen, mag worden bewijfeld.

Omtrent het verbruik in het grootste consumptieland, Engeland, zijn geen betrouwbare statistieken meer voorhanden, doch de aanvoer overtreft die van verleden jaar zoozeer¹⁾, dat het verbruik dit surplus onmogelijk heeft kunnen opnemen. De stijging van den uitvoer uit:

Nederl.-Indië bedroeg 9.7 pCt. gedurende Januari-Augustus; N. Br.-Indië bedroeg 6.7 pCt. gedurende April-Augustus; Ceylon bedroeg 2.9 pCt. gedurende Januari-Augustus, ten opzichte van het vorige jaar.

De Vereeniging voor de Thee-cultuur in Nederlandsch-Indië te Amsterdam, die blijkens haar laatste Jaarverslag reeds geruimen tijd verlaging der abnormaal hooge theevrachten van Nederlandsch-Indië naar Europa had bepleit, heeft haar streven in zooverre met goed gevolg bekroond gezien, dat de tarieven met 20 pCt. (van Java met f 7.50 op f 37.50 per M³.) werden verlaagd, hetgeen den producenten een welkome verlichting bracht in de huidige, nog niet algemeen beseftte moeilijkheden.

Niettemin is het huidige tarief nog ca. 42 pCt. hooger dan dat, waaraan thee uit Calcutta is onderworpen.

¹⁾ Zie het marktbericht over thee in E.-S. B. van 25 Sept. jl.

(Vervolg van pag. 913).

men en hier een sterken druk op de koersen, ja misschien een beurspaniek kunnen veroorzaken. Maar dat is een gevaar, waaraan alle debiteurnaties zijn blootgesteld en men kan de meening toegedaan zijn, dat het bij de investment trusts, die een aanzienlijke risicoverdeeling doorvoeren misschien geringer is dan bij buitenlandsche beleggingen van particulieren, die spoediger onderhevig zijn aan massapsychologische invloeden en oogenblikkelijke gebeurtenissen.

Evenwel is bij sterke fluctuatie van de Amerikaanse geldmarkt steeds daarmede te rekenen, dat ook bij de investment trusts overgangen van de kapitaal naar de geldmarkt plaats vinden. Wanneer op de laatste een rentevoet van 9 pCt. of meer verkregen kan worden, zooals dat in het begin van 1929 het geval was, dan heeft ook de belegging in hooge rentedragende Deutsche obligaties geen aantrekkingskracht meer. Daarom hangt alles ervan af, volgens welke principes de Amerikaanse investment trusts geleid worden. Wordt het solide Engelsche investment trust-principe gevolgd, dan is noch voor de kapitalisten, die zich bij zulke instellingen interesseeren, noch voor het land, waarin hoofdzakelijk de beleggingen gezocht worden, dit gevaar groot. Maar de feiten toonen, en ook Dr. Kilgus wijst erop, dat de ontwikkeling van deze instellingen in de Vereenigde Staten niet zonder bezorgdheid gadeslagen moet worden. Steeds meer schijnt de investment trust, in plaats van uit de behoefte van de kapitalisten naar kapitaalverdeling uit de behoeften tot het plaatsen van effecten van de banken en financiers opgericht te

worden, d.w.z. zij wordt in de door mij ontwikkelde terminologie van een „Kapitalanlagegesellschaft” een „Uebernahmgesellschaft.” Een zeer belangwekkend artikel in de Frankfurter Zeitung van 21 April 1929, „Die Investment Trust und wir” noemde dat zeer treffend „Die Erfindung des Syntetischen Kunden” d.w.z. de financiers scheppen door oprichting van investment trusts zelf hun cliënten, en maken zoo het onderbrengen van hun emissies of effectenverkoop mogelijk. Het is een zelfde ontwikkeling, zooals wij die in de electro-technische industrie en in den aanleg van spoorwegen met de vorming van „Uebernahme- und Finanzierungsgesellschaften” hebben waargenomen, die door oprichting van locale electriciteitswerken en spoorwegen aan de moeder-maatschappij opdrachten toevoerden. Dat dit bij de investment trust een volledige verandering van het investment-principe zou beteekenen en economisch voor de kapitaalvorming van een land een groot gevaar kan worden, is zeker.

Daarbij komt, dat het aan de investment trust ten grondslag liggende principe van risicoverdeeling bij het verkrijgen van effecten, ook op het oogenblik reeds direct benut wordt om de effectenspeculatie aan de beurzen aan te wakkeren. Op de Amerikaansche en Engelsche beurzen, in den laatsten tijd ook in Amsterdam, worden z.g. „Units” verhandeld, certificaten van een bepaalde samenstelling van effecten; door de samenbrenging zal een koers- en risicovereffening volgen. Toch dienen zulke „Units” natuurlijk niet voor een duurzame kapitaalbelegging of voor het trekken van interest en dividend, maar voor speculatie. De handel daarin vormt echter tegelijkertijd een zekere vervanging voor de deelname aan eigenlijke investment trusts. Het is niet uitgesloten, dat wij ook in Duitschland eens met dit nieuwe type van beurspapier gelukkig worden gemaakt.

Hoe dit evenwel ook zij, hoe meer de investment trusts zich uitbreiden, hoe meer ook geheele reeksen van dergelijke instellingen zullen worden opgericht, die allen van een emissiehuis of van een klein consortium afhankelijk zijn, destemee heeft de overheid alle reden zich met deze instellingen te bemoeien. En wanneer een plan van den vroegeren directeur van The General Motors Company, John Raskob, de spaargelden van de Amerikaansche arbeiders in een investment trust van 5 milliard Dollar samen te brengen, ook slechts in veel bescheidener omvang verwerkelijkt wordt, dan beïnvloeden toch dergelijke organisaties in zoo hooge mate de kapitaalvorming van het land en geven hun leiders een zoo grooten invloed, dat het openbaar toezicht op deze instellingen van de allergrootste beteekenis wordt. Het vraagstuk van een wettelijke regeling van de investment trusts is daarom ook in Amerika reeds sedert langen tijd aan de orde en wordt o.a. door de Superintendent of Banking aanbevolen. Toch zal het voorloopig voldoende zijn, dat de overheid deze organisaties in het oog houdt en zij door de met haar in verbinding staande banken en financiers, alsmede door de beursbesturen tot het geven van juiste inlichtingen en balansen en tot publicatie van haar effectenportefeuilles genoopt worden. Ook de Deutsche kapitaalbemiddelingsinstituten hebben bij een solide leiding van de investment trusts, die Deutsche waardepapieren verwerven, een groot belang.

De studie van Dr. Kilgus geeft den Duitschen en buitenlandschen lezers een duidelijk overzicht over het zeer verspreide en niet gemakkelijk toegankelijke feitenmateriaal over deze instellingen en een beschrijving van haar interne organisatie en haar verbreiding en zal daarom de opmerksaamheid van diegenen trekken, die belang stellen in de gebeurtenissen op de internationale geld- en kapitaalmarkt.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: Ons indexcijfer voor groothandelsprijzen geeft over de maand September een daling te zien van 1.9 pCt. Door deze aanzienlijke reactie, die de in Juli geregistreerde opwaartse beweging weder teniet doet, staan de prijzen bijna op een gelijk niveau als aan het begin van het kwartaal en 4.1 pCt. lager dan een jaar geleden. De eerste tabel toont den loop van het indexcijfer gedurende de laatste drie maanden:

Gemiddelde 1927 = 100

	Sept. 1928	Juni 1929	Juli 1929	Aug. 1929	Sept. 1929
Granen en Vleesch....	96.6	95.1	103.5	101.3	95.8
Andere voedings- en genotmiddelen.....	93.5	84.1	84.7	86.2	86.6
Weefstoffen.....	101.4	92.7	91.6	91.7	87.7
Delfstoffen.....	91.8	96.3	96.1	96.3	96.2
Diversen.....	95.3	89.3	91.0	91.0	91.5
Totaal.....	95.7	91.7	93.7	93.6	91.8

De voornaamste bewegingen gedurende de afgelopen maand waren aanzienlijke dalingen in de groepen „Granen en vleesch” en „Weefstoffen”. Per saldo waren de prijzen voor „Delfstoffen” vast en werden bij de groepen „Andere voedings- en genotmiddelen” en „Diversen” kleine stijgingen waargenomen. In vergelijking met den toestand aan het einde van de maand Juni is de voornaamste verandering een daling van 5.4 pCt. bij de groep „Weefstoffen”.

Gedurende September waren de schommelingen van de afzonderlijke prijzen onregelmatig, 26 artikelen van de volgende tabel geven dalingen te zien tegenover stijgingen bij 11 artikelen, terwijl 21 prijzen gelijk bleven.

De daling van 5.4 pCt. in de groep „Granen en vleesch” was zeer verdeeld over de 13 artikelen, die deze groep omvat; rijst en buitenlandsch rundvleesch en schapenvleesch waren de eenige artikelen, die in prijs stegen. Van de „Andere voedings- en genotmiddelen” waren boter en suiker duurder, terwijl thee en kaas goedkooper waren. De groep „Weefstoffen” gaf een markante daling van de notering voor Australische wol te zien, terwijl de noteringen voor ruwe katoen, vlas, hennep en jute eveneens lager waren. Niet ijzerhoudende metalen, met uitzondering van lood, ondergingen alle een geringe daling; tin (platen) waren hooger; en huisbrand registreerde een

seizoensstijging. Bij de groep „Diversen” werden hogere noteringen voor leder en lijnolie grootdeels geneutraliseerd door lagere prijzen voor rubber en creosoot. In vergelijking met een jaar geleden vertoont de groep „Delfstoffen” een stijging van 4.8 pCt., terwijl dalingen werden waargenomen bij de groep „Weefstoffen” van 13.5 pCt. en de groep „Diversen” van 4 pCt. Voedingsmiddelen waren over het algemeen iets goedkooper vergeleken met dezelfde periode van het vorige jaar, dank zij een daling van 7.4 pCt. voor het gemiddelde van „Andere voedings- en genotmiddelen”.

Uit de vierde tabel blijken de prijzen van een aantal artikelen op het eind van de laatste drie kwartalen, terwijl de overeenkomstige noteringen van einde 1927 en 1928 ter vergelijking werden bijgevoegd.

In vergelijking met begin 1929 zijn de voornaamste hierboven vermelde prijsveranderingen de aanzienlijke dalingen voor thee, Australische wol en tin tegenover hogere noteringen voor Canadeesche tarwe, ruw-ijzer, rubber en lijnolie. De daling in de theeprijzen vond plaats in het Maart-kwartaal, waarin rubber een sterke stijging te zien gaf, die echter geleidelijk voor een reactie plaats maakte. Het Juni-kwartaal getuigde van een stijging voor ruw-ijzer en een daling van de tinprijzen. De dalende tendens voor wol, de stijging (niet ten volle gehandhaafd) voor tarwe, en de stijging van de prijzen voor lijnolie vonden alle in het zoo juist geëindigde kwartaal plaats.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
1913	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1924..	168.5	215.8	214.7	149.3	122.6	166.2
” 1925..	168.4	204.2	194.6	139.8	126.2	160.9
” 1926..	151.7	195.3	152.6	149.8	120.7	149.4
” 1927..	147.6	202.2	157.0	125.1	116.1	143.7
” 1928..	152.9	189.7	165.0	115.2	111.2	140.9
Einde Juni. 1928..	166.4	187.3	172.3	114.2	111.3	144.5
” Jan. 1929..	142.7	180.8	159.0	118.6	105.9	136.1
” Feb. ”..	149.3	179.0	156.8	120.6	106.1	137.3
” Maart ”..	148.9	176.5	158.2	124.7	106.1	138.1
” April ”..	146.2	174.9	151.8	120.9	104.5	135.0
” Mei ”..	136.6	170.5	149.0	119.7	103.9	131.5
” Juni ”..	140.3	170.1	145.5	120.4	103.6	131.7
” Juli ”..	152.7	171.3	143.8	120.2	106.6	134.6
” Aug. ”..	149.5	174.3	143.9	120.4	105.6	134.5
” Sept. ”..	141.4	175.1	137.7	120.3	106.2	131.9

	Indexcijfer			Indexcijfer			Indexcijfer	
	Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met	vor. maand vorig jaar		Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met	vor. maand vorig jaar		Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met	vor. maand vorig jaar
Tarwe (buiten) ...	- 6,4	+ 12,3	Katoen (Am.) ...	- 4,2	- 4,4	Hout (Eng.).....	..	..
” (Eng.).....	- 11,5	+ 6,5	” (Egypt.)...	- 5,5	- 8,9	” (Zweedsch) ..	..	..
Meel.....	- 3,8	+ 11,8	Garen.....	..	- 4,8	Cement.....	..	- 13,0
Gerst.....	- 0,8	- 9,7	Laken.....	..	- 3,6	Huiden.....	- 0,9	- 34,2
Haver.....	- 4,9	- 10,3	Wol (Eng.).....	..	- 20,7	Leder.....	+ 5,0	- 23,4
Mais.....	- 7,2	- 10,6	” (Austr.) ...	- 15,8	- 28,9	Benzine No. 1....	..	+ 14,7
Rijst.....	+ 3,6	+ 8,5	” (tops).....	- 8,6	- 31,9	Petroleum.....	..	+ 14,3
Aardappelen.....	- 10,0	- 13,2	Zijde.....	..	- 6,7	Stookolie.....	..	- 3,6
Rundvleesch (Eng.)..	- 4,7	+ 1,6	Vlas.....	- 2,9	- 30,9	Lijnolie.....	+ 15,8	+ 49,2
” (Arg.).....	+ 1,5	+ 12,4	Hennep.....	- 4,0	+ 9,1	Talk.....	..	..
Schapenvl. (Eng.)..	+ 8,9	+ 2,4	Jute.....	- 5,9	- 5,9	Rubber.....	- 4,9	+ 13,9
” (N. Z.)..	+ 1,8	- 6,9	Weefstoffen.....	- 4,4	- 13,5	Soda.....	..	..
Varkensvl. (Deensch)	- 16,3	- 2,8	Ruw-IJzer.....	..	+ 9,8	Amm. Sulphaat ...	..	..
Granen en Vleesch..	- 5,4	- 0,8	Stalen rails.....	..	..	Creosoot.....	- 5,6	- 39,3
Thee.....	- 3,9	- 11,5	IJzeren staven...	..	+ 4,9	Diversen.....	+ 0,5	- 4,0
Koffie.....	- 1,3	- 10,3	Tin (platen).....	+ 2,1	+ 4,2			
Cacao.....	..	- 7,5	Kolen (Welsch) ...	..	+ 3,9			
Rietsuiker.....	+ 2,2	- 9,8	” (Dur. Gas.)..	..	+ 11,9			
Bietsuiker.....	+ 4,8	- 6,4	” (huisbrand) .	+ 5,0	+ 7,7			
Kaas (Can.).....	- 5,0	- 14,7	Lood.....	+ 1,0	+ 8,7			
Boter (Deensche)...	+ 8,7	+ 2,6	Tin.....	- 2,7	- 10,0			
Kokosolie.....	..	- 9,0	Koper.....	- 0,7	+ 14,9			
Tabak.....	..	+ 2,3	Ongez. Zink.....	- 4,7	- 1,0			
Andere voedings- en Genotmiddelen...	+ 0,5	- 7,4	Delfstoffen.....	- 0,1	+ 4,8			

	1927	1928	1929		
	Einde December	Einde December	Einde Maart	Einde Juni	Einde Sept.
Tarwe, Canadeesche per qr.	58/-	49/3	50/3	48/3	54/9
Aardappelen per ton	£ 6/0/0	£ 6/0/0	£ 6/5/0	£ 3/0/0	£ 4/10/0
Rundvleesch, Eng. in helften, per 8 lbs.	4/8	5/4	5/4	6/-	5/1
Schapenvleesch, Nieuw-Zeeland, per 8 lbs.	4/9	5/-	5/-	4/8	4/7
Thee, Indisch veilinggem. per lb.	1/6½	1/5½	17.13 d.	1/3	15.37 d.
Suiker, gekristall. per cwt.	29/9½	24/7½	23/6	23/5¼	24/2
Katoen, American Middling per lb.	11.06 d.	10.59 d.	10.96 d.	10.30 d.	10.14 d.
Garens, 32er twist per lb.	15.25 d.	15.50 d.	16 d.	15.00 d.	15 d.
Wol, Australische per lb.	48 d.	44 d.	41 d.	41 d.	32 d.
Jute, per ton	£ 31/15/0	£ 32/5/0	£ 33/10/0	£ 30/5/0	£ 29/17/6
Ruw ijzer, Cleveland No. 3, per ton	65/-	66/-	67/-	72/6	72/6
Kolen, beste Welsh, per ton	19/1½	19.4½	21/6	20/-	20/-
Tin, Standaard, per ton	£ 265/2/6	£ 225/15/0	£ 210/10/0	£ 201/10/0	£ 203/2/6
Koper, per ton	£ 60/18/3	£ 74	£ 95/5/0	£ 73/19/3	£ 74/2/6
Lijnolie, per ton	£ 28/0/0	£ 29	£ 29	£ 30/10/0	£ 44/-
Rubber, plant. sheet per lb.	20 d.	8.69 d.	11 d.	10.62 d.	9.75 d.
Cement, Portland, per ton	54/-	47/-	47/-	47/-	47/-

De derde tabel toont onze indexcijfers voor de afgelopen maanden van dit jaar en de jaren 1924—1928, uitgedrukt in een percentage van 1913.

Sedert het begin van het jaar zijn de groothandels-prijzen, aldus berekend, gedaald van 36.5 pCt. op 31.9 pCt. boven het gemiddelde niveau van 1913. In deze dalende beweging is de voornaamste karaktertrek de regelmatige daling sedert Maart van de groep „Weefstoffen”. Behalve de zeer zwakke tendens voor deze groep artikelen, hebben de prijzen over het algemeen nog geen uitgesproken ontwikkeling getoond, die reeds duidelijk zou wijzen op een reactie tengevolge van het duurere geld. Zooals algemeen wordt erkend, was de werkelijke tendens in Juli en Augustus tot op zekere hoogte gemaskeerd door de tijdelijke stijging van de graanprijzen, die gedurende de afgelopen maand een sterke reactie ondergingen; het is te beredeneeren, dat de daling van 4.5 pCt. van het prijsniveau gedurende de laatste zes maanden niet geheel losgemaakt kan worden van de discontoverhooging tot 5½ pCt. in Februari ll.

In verband evenwel met de stabiliteit van de groepen „Delfstoffen” en „Diversen”, in tegenstelling met de daling van de „Weefstoffen”-noteeringen en de onregelmatige tendens van de schommelingen in de voedselprijzen, zijn wij geneigd tot de overweging te komen, dat het verloop van ons indexcijfer in 1929 een afdoend bewijs oplevert, dat een deflatie van het algemeen prijsniveau zich in den laatsten tijd in werking heeft gesteld.

Voorts volgt hier nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen:

	Vcr. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch- land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100 ⁴⁾	100 ⁶⁾	100	100	100 ⁷⁾	100	100	100
Novemb. 1918	358	438	438	438	367	392	214	214
Hoogste 1920	591	679	679	679	325	366	297	322
Decemb. 1923	101 ⁵⁾	458	577	577	183	160	154	211
Decemb. 1924	98 ⁵⁾	489	553	553	—	162	156	206
Decemb. 1925	103 ⁵⁾	555	646	646	—	161	155	202
Decemb. 1926	100 ⁵⁾	703	654	654	—	145	149	179
Decemb. 1927	97	604	483	483	140	146	148	151
Augustus 1928	99	617	486	486	142	144	149	144
September „	100	620	488	488	140	144	146	145
October „	98	617	492	492	140	145	145	146
November „	97	616	495	495	140	145	145	148
December „	97	624	497	497	140	144	145	148
Januari 1929	97	630	496	496	139	143	144	146
Februari „	97	639	498	498	139	143	145	146
Maart „	97	640	499	499	140	142	144	147
April „	97	627	493	493	137	140	141	144
Mei „	96	624	485	485	135	139	140	142
Juni „	96	611	480	480	135	139	139	141
Juli „	98	614	477	477	138	143	140	141
Augustus „	98	597	474	474	138	143	141	142

1) Bureau of Labour. 2) Stat. Reichsamt. 3) Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. 4) 1926 = 100. 5) Jaargemiddelde. 6) Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. 7) Midden 1914 = 100.

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de desbetreffende maandpublicatie van het Centraal Bu-

reau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913 — 100.

Bij beschouwing der indexcijfers over Augustus 1929 in vergelijking met die der vorige maand blijkt, dat zoowel het algemeen indexcijfer als dat der voedingsmiddelen met 1 punt (0.7 pCt.) is gestegen.

Tegenover een prijsstijging van 16 artikelen (w.o. 11 voedingsmiddelen) met in totaal 122 punten (w.o. hooi met 37, lijnolie met 15, melk met 11 en kalfsvleesch met 10 punten), staat een prijsdaling van 14 artikelen (w.o. 12 voedingsmiddelen) met in totaal 90 punten (w.o. aardappelen met 18, peper met 12, haver met 11 en rogge en thee elk met 10 punten).

In procenten van de prijzen van Juli jl. zijn de stijgingen in Augustus voor: hooi 19.6, rijst 2.0, groene erwten 2.9, boter 3.2, eieren 4.5, schapenvleesch 4.0, kalfsvleesch 10.5, melk 8.3, kaas 2.2, varkensvleesch 3.0, zwavelzure ammoniak 1.6, hennep 4.4, zilver 0.2, tin 2.4, lijnolie 9.5, hars 2.2 en zemelen 1.6; de dalingen: voor tarwe 1.2, rogge 7.8, gerst 7.0, haver 9.9, aardappelen 13.0, suiker 0.3, koffie 2.4, thee 5.9, cacao 0.6, peper 3.3, rundvleesch 0.9, katoen 0.3, hout 1.4, terpentijn 0.04 en mais 5.3.

De concentratie in de Fransche industrie.

Naar aanleiding van de opneming van bovenstaande beschouwing, ontleend aan Kartell-Rundschau 1929, Heft IV, in het nummer van ons tijdschrift van 11 September jl., maakte men ons van welingelichte zijde er opmerkzaam op, dat de Gillet- (niet Givet) of Bernheimgroep en de Viscose- of Carnotgroep precies dezelfde is, aangezien de heeren Gillet, Bernheim en Carnot alle drie tot dezelfde groep behooren, namelijk Société Nationale de Viscose of Comptoir des Textiles Artificiels.

Als aanvulling op bovengenoemde beschouwing wijzen wij er verder op, dat de groote groepen van kunstzijdefabrieken in Frankrijk als volgt zijn samengesteld:

- 1o. de Gillet- of Bernheimgroep, die een aantal grootere en kleinere fabrieken omvat;
- 2o. de Courtaulds-groep, die een groote fabriek heeft in Calais;
- 3o. de Breda-groep, die een fabriek heeft in Valenciennes, die reeds gedurende 5 jaar in bedrijf is en het volgende jaar zoodanig zal zijn uitgebreid, dat zij de grootste kunstzijdefabrieken in Frankrijk is.

Behalve de fabrieken van deze drie groepen zijn er nog een aantal kunstzijdefabrieken, waarvan eenige groote nog niet in bedrijf zijn gesteld en andere, meer kleinere, een kwijnend bestaan leiden.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The American Economic Review. — Menasha, Wis., Juni 1929.

C. O. Fisher, Small loans problem: Connecticut experience; G. Bachmann, Gold standard in Switzerland; C. F. Smith, History of the London Stock Exchange; W. W. Hewett, Irving Fisher on income; T. C. Bigham, State income tax since 1918; M. Ezekiel, Correlation coefficients.

The American Journal of International Law. — Concord, N.H., Juli 1929.

J. P. Baxter, Some British opinions as to neutral rights, 1861 to 1865; J. S. Roucek, Procedure in minorities complaints; S. B. Ladas, The efforts for international protection of scientific property; P. W. Williams, Legitimate targets in aerial bombardment; F. Déak, Immunity of a foreign mission's premises from local jurisdiction.

The Economic Journal. — Londen, Juni 1929.

J. H. Jones, Organised marketing in the coal industry; B. Ohlin, The reparation problem: A discussion: I Transfer difficulties, real and imagined. II. A rejoinder, by J. M. Keynes; A. C. Pigou, The monetary theory of the trade cycle; J. H. Williams, The theory of international trade reconsidered; J. Bonar, Ricardo on Malthus; D. A. E. Harkness, Small farms in Northern Ireland; W. A. Orton, Valuation theory as applied to United States railroads.

The Journal of Political Economy. — Chicago, Ill., Juni 1929.

H. L. Reed, Recent Federal Reserve-policy; D. J. Orchard, Agrarian problems of modern Japan II; A. W. Marget, Morgenstern on economic forecasting; L. D. Edie, The 1928 hearings on the strong Bill.

Koloniale Studiën. — 's-Gravenhage, Juni 1929.

Ir. W. C. D. Haarman, De depressie in de transportbedrijven en haar gevolgen; A. van Wezel, Invoerbepalingen. Entrepôtwaarde-bepaling in Nederland en in Indië; Dr. J. H. Boeke, Indonesische volksbanken; Verslag Welvaartscommissie; J. J. G. E. Rückert, Hoe moet de Indische gemeente meer contact krijgen met haar inheemsche bevolking?

De Naamlooze Vennootschap. — Amsterdam, 15 Juni 1929.

Mr. A. Schadee, Nationaliteit der N.V. en de R.T.L.; Dr. E. J. Tobi, Zijn er te veel winkels? I; Mr. A. Wolfsbergen, Een curieuze toepassing van art. 36e, 2de lid, W. v. K.; Th. Speetjens, De N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken financieel beoordeeld; Drs. A. M. Groot, Loonstelsels. II. De moderne loonstelsels; Drs. J. Brands, De Vrijwillige Ouderdomsverzekering.

Idem. — Amsterdam, 15 Juli 1929.

Mr. J. van Loon, Nieuwe wegen in het merkenrecht; Prof. Mr. G. Russel, Inkomstenbelasting in verband met benoemingen en met uitwisseling van salaris en tantième bij Naamlooze Vennootschappen. I; Mr. W. A. M. Cremers, Het bankgeheim; Dr. J. E. Tobi, Zijn er te veel winkels? II (slot); Th. Speetjens, N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken: Haar kapitaalspositie in het licht harer expansie; Drs. A. M. Groot, Loonstelsels III (slot). De mérites; Dr. G. W. H. Huysmans, Het Incasso. I.

Political Science Quarterly. — New-York, Juni 1929.

B. Brebner, Currents of Russian revolution; H. H. Gowen, „The Indian Machiavelli” or political theory in India two thousand years ago; J. P. Clark, Administrative Standards in deportation procedure; D. J. Orchard, An analysis of Japan's cheap labor.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. (Disc. Wissels. 5½ 25 Mrt. '29)	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 6 25 Mrt. '29	N. Bk. v. Denem. 5½ 26 Sept. '29
Bk. (Vrsch. in R.C. 7 25 Mrt. '29)	Zweedsche Rbk 5½ 26 Sept. '29
Javasche Bank ... 5½ 22 Juli '29	Bank v. Noorw. 6 26 Sept. '29
Bank van Engeland 6½ 26 Sept. '29	Bk. v. Tsjecho-slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank 7½ 25 Apr. '29	Bank v. Frankrijk. 3½ 19 Jan. '28
Bank v. Frankrijk. 3½ 19 Jan. '28	N. Bk. v. O'rijk. 7½ 24 Apr. '29
Belgische Nat. Bnk. 5 1 Aug. '29	N. Bk. v. Hong. 8 24 Apr. '29
Fed. Res. Bank N.Y. 6 8 Aug. '29	Bank v. Italië. 7 14 Mrt. '29
Bank van Spanje.. 5½ 19 Dec. '28	Z.-Afr. Res. bnk 6 17 Aug. '29

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	5 Oct.	30 Sept. / 5 Oct.	23/28 Sept.	16/21 Sept.	1/6 Oct.	3/8 Oct.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	5¼	5¼-1½	5¾-7/16	5¾	4¼-7/16	37/16-3/8	3¼-3/16
Londen Daggeld... Partic. disc.	4½-5½	4½-7	4-5¾	3-4¾	3¼-3/4	3-4½	1¾-2
Berlijn Daggeld... Partic. disc.	8¼-10	8¼-10½	5¾-10	6-8½	5-9½	6¾-9	—
New York Daggeld 1) Partic. disc.	6-1¼	6-10¼	9-10¼	7-10¼	6-10¼	4-3/4	1¾-2¼

1) Koers van 4 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
1 Oct. 1929	2.49 1/16	12.10 1/2	69.37 1/2	9.77 1/2	34.70 1/2	99 3/4
2 " 1929	2.49	12.10 1/2	69.35	9.77 1/2	34.70	99 3/4
3 " 1929	2.49 1/16	12.10 1/16	69.34 1/2	9.76 1/2	34.69	99 3/4
4 " 1929	2.48 1/8	12.10 5/8	69.34	9.76 1/2	34.70	99 3/4
5 " 1929	2.49	12.10 1/8	69.39	9.76 1/2	34.69 1/2	99 3/4
7 " 1929	2.48 1/16	12.10 1/8	69.32 1/2	9.76 1/2	34.70	99 3/4
Laagsted. w. 1)	2.48 1/8	12.09 3/4	69.30	9.76	34.68	99 3/4
Hoogste d. w. 1)	2.49 1/16	12.11	69.40	9.78 1/2	34.72	100
30 Sept. 1929	2.49 1/16	12.09 3/8	69.37 1/2	9.76 1/2	34.69 1/2	99 3/4
23 " 1929	2.49 1/16	12.08 3/8	69.37	9.76	34.66	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 1/4	69.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
1 Oct. 1929	48.08 1/2	35.07 1/2	7.38 1/2	1.47 1/2	13.04 1/2	36.93
2 " 1929	48.07 1/2	35.02 1/2	7.38	1.48	13.04 1/2	36.94
3 " 1929	48.07 1/2	35.01	7.38	1.48 1/2	13.04	36.96
4 " 1929	48.06 1/2	35.01 1/2	7.38	1.48	13.03 1/2	36.97
5 " 1929	48.07	35.02 1/2	7.38	1.48	—	—
7 " 1929	48.06 1/2	35.02 1/2	7.37 1/2	1.48	13.03 1/2	36.95 1/2
Laagsted. w. 1)	48.04	34.95	7.36	1.45	13.02	36.87 1/2
Hoogste d. w. 1)	48.10	35.07 1/2	7.41	1.51	13.07	37.05
30 Sept. 1929	48.06	35.07 1/2	7.38 1/2	1.47 1/2	13.04 1/2	36.88
23 " 1929	48.07	35.10	7.39	1.48	13.04 1/2	36.80
Muntpariteit	48.—	35.—	2)	48.—	13.09	48.52 1/2

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
1 Oct. 1929	66.82 1/2	66.47 1/2	66.50	6.27	104 5/8	2.46 1/2
2 " 1929	66.82 1/2	66.50	66.50	6.28	104 11/16	2.46 3/8
3 " 1929	66.82 1/2	66.50	66.50	6.28	104 5/8	2.47
4 " 1929	66.80	66.47 1/2	66.47 1/2	6.27	104 3/8	2.47 1/8
5 " 1929	66.80	66.47 1/2	66.47 1/2	6.27	104 3/8	2.46 3/8
7 " 1929	66.77 1/2	66.47 1/2	66.47 1/2	6.27 1/2	104 1/2	2.46 3/8
Laagsted. w. 1)	66.72 1/2	66.40	66.42 1/2	6.24	104 1/2	2.46 3/8
Hoogste d. w. 1)	66.87 1/2	66.55	66.55	6.31	105	2.47 1/8
30 Sept. 1929	66.80	66.45	66.45	6.27 1/2	104 5/8	2.47 1/4
23 " 1929	66.80	66.40	66.52 1/2	6.26 1/2	104 5/8	2.46 7/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/4	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/4 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns: Data, Londen (\$ per £), Parijs (\$ p. 100 fr.), Berlijn (\$ p. 100 Mk.), Amsterdam (\$ p. 100 gld.). Rows include dates from 1 Oct 1929 to 8 Oct 1928 and Muntpariteit.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 21 Sept. 1929, 28 Sept. 1929, 30 Sept. Laagste, 5 Oct. '29 Hoogste, 5 Oct. 1929. Rows include various cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in pence, doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Table with columns: Londen N York, 30 Sept. 1929, 1 Oct. 1929, 2 Oct. 1929, 3 Oct. 1929, 4 Oct. 1929, 5 Oct. 1929, 6 Oct. 1928, 27 Juli 1914.

GOUDPRIJS 1)

Table with columns: Londen, 30 Sept. 1929, 1 Oct. 1929, 2 Oct. 1929, 3 Oct. 1929, 4 Oct. 1929, 5 Oct. 1929, 6 Oct. 1928, 27 Juli 1914.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table with columns: Vorderingen, 23 Sept. 1929, 30 Sept. 1929. Rows include Saldo bij de Ned. Bank, Voorschot op ultimo Aug. 1929, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table with columns: Vorderingen, 28 Sept. 1929, 5 Oct. 1929. Rows include Saldo bij 's Rijks kas, Saldo bij de Javase Bank, etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 7 October 1929.

Activa.

Table with columns: Description, Amount. Rows include Binnenl. Wis- en sels., Papier o. h. Buitentl. in disconto, Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel., Beleeningen incl. vrsc., etc.

Passiva.

Table with columns: Description, Amount. Rows include Kapitaal, Reservefonds, Bijzondere reserve, Pensioenfond, Bankbiljetten in omloop, etc.

Beschikbaar metaalsaldo f 117.674.523,97. Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waar toe de Bank gerechtigd is. 294.186.305,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Goud Munt, Goud Muntmat., Circulatie, Andere opelsch. schulden, Beschikk. Metaal-saldo, Dekkings perc. Rows include dates from 7 Oct '29 to 25 Juli '14.

Table with columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Schatkist-promessen rechtstreeks, Beleeningen, Papier op het buitentl., Diverse rekeningen. Rows include dates from 7 Oct 1929 to 25 Juli 1914.

1) Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluippost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Metaal, Circulatie, Disconto's, Voor-schotten aan de kolonie, Diverse rekeningen, Diverse rekeningen. Rows include dates from 1 Augustus 1929 to 1 Augustus 1928.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Table with 6 columns: Data, Goud, Zilver, Circulatie, Andere opsch. schulden, Beschikb. metaal-saldo. Includes dates from 5 Oct. 1929 to 25 Juli 1914.

1) Sluftpst activa. 2) Basis 7/8 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Table with 6 columns: Data, Metaal, Bankbilj. in circulatie, Bankbilj. in Banking Departm., Other Securities, Securities. Includes dates from 2 Oct. 1929 to 22 Juli 1914.

Table with 6 columns: Data, Gov. Sec., Public Depos., Other Deposits, Reserve, Dekkingsperc. Includes dates from 2 Oct. '29 to 22 Juli '14.

1) Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. 2) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Table with 7 columns: Data, Goud, Zilver, Te goed in het buitenl., Wissels, Waarv. op het buitenl., Beleeningen, Renteloos voorschot a.d. Staat. Includes dates from 27 Sept. '29 to 23 Juli '14.

1) Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. 2) Sluftpst activa.

DUITSCHER RIJSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Table with 6 columns: Data, Goud, Daarvan bij buitenl. circ. banken, Deviezen als gouddekking geldende, Andere wissels en cheques, Beleeningen. Includes dates from 30 Sept. 1929 to 30 Juli 1914.

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 30, 23, 14, 7 Sept., 31 Aug. '29, 29 Sept. '28, resp. 6; 48; 37; 35; 9; 7 mill. 3) waarr. 739 Reichsch. wechsel.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Table with 10 columns: Data, Munt en metaal, Te goed in enwissels op het buitenl., Goud en zilver b. d. schatkist, Binnen- en buitenlandse wissels, Beleeningen op Belgische Staatsfondsen, Voorsch. a.d. Staat voor ingetrokken markten, Circulatie, Regk. Cr., Schatkist, Partic. Includes dates from 3 Oct. 1929 to 4 Oct. 1928.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Table with 6 columns: Data, Goudvoorraad, Wettig betaalmiddel, Wissels, In herdisc. v. d. member banks, In de open markt gekocht. Includes dates from 11 Sept. '29 to 12 Sept. '28.

Table with 6 columns: Data, Belegd in U.S. Gov. Sec., F. R. Notes in circulatie, Totaal Deposito's, Gestort Kapitaal, Goud-Dekkingsperc., Algem. Dekkingsperc. Includes dates from 11 Sept. '29 to 12 Sept. '28.

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Table with 6 columns: Data, Aantal-banken, Disconto's en beleen., Beleggingen, Reserve bij de F. R. banks, Totaal deposito's, Waarvan time deposits. Includes dates from 4 Sept. '29 to 5 Sept. '28.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

8 October 1929.

De groote aanvoeren van tarwe in de Vereenigde Staten en vooral in Canada gaan geregeld voort en de voorraden, welke zich zoowel aan de Canadeesche meren als ook in de Noord-Amerikaansche uitvoerhavens vormen, zijn van een dusdanige grootte, dat velen zich daarover ongerust maken. Reeds in de vorige week hebben de Canadeesche spoorwegen een rantsoeneringssysteem ingevoerd voor spoorwegwagons om den omvang van de aanvoeren te temperen, welke moeten worden opgeslagen in de silo's en in schepen onderweg naar en aangekomen in de zeehavens. Verscheidene binnenschepen liggen beladen te wachten in Montreal, terwijl de bemanning is ontslagen, omdat er voorloopig toch geen kans op schijnt te bestaan, dat de voorraden tengevolge van overzeesche verschepingen zullen verminderen. Vanuit Engeland is voorgesteld een gedeelte van de Canadeesche voorraden in Engeland te bewaren tot deze zullen worden verkocht, doch de Canadeesche houders van tarwe gevoelen geen lust op deze propositie in te gaan. Intusschen zijn de verschepingen van Canadeesche tarwe zeer klein en wachten houders met verkoopen af, daar zij meenen later hogere prijzen te zullen kunnen maken. Zij worden in die meening gestijfd door den raad van regeeringsorganen, welke aanraden de tarwe terug te houden, omdat volgens hun opvatting er op het oogenblik wel een overvloed van tarwe is, doch dat daarin over eenige maanden verandering zal moeten komen, en dat dan zeker hogere prijzen te maken zullen zijn. Eerst veel later zal kunnen worden uitgemaakt of verkoopers van Noord-Amerikaansche tarwe gelijk zullen krijgen en of de door hun op touw gezette speculatie zal gelukken. Een ding is zeker, op het oogenblik wordt tarwe in Europa overvloedig aangeboden, doch veel zal afhangen van de opbrengst der oogsten in Argentinië en Australië voor den omvang van het aanbod in de toekomst. De laatste berichten van het Zuidelijk halfrond luiden vrij gunstig. In Argentinië is verdere regen gevallen en daarna is een periode van goed weder ingetreden. De vooruitzichten zijn dientengevolge aanmerkelijk verbeterd en laten zich gunstig aanzien. Volgens in den loop der afgelopen week binnengekomen berichten wordt het verlies aan tarwe en aan haver tengevolge van de droogte op 15 pCt. van den totalen uitzaaigehat. De bebouwde oppervlakte is dit jaar waarschijnlijk 10 pCt. kleiner dan in het vorige jaar. Onder deze omstandigheden zal er geen sprake van zijn dat, zelfs al zijn de weersomstandigheden ook in het vervolg gunstig, de opbrengst den omvang van het vorige jaar van 38 millioen quarters zal bereiken. Voor de pessimistische verwachtingen van ongeveer een maand geleden bestaat echter ook geen reden meer. De vooruitzichten in Australië zijn eveneens verbeterd tengevolge van regen in die streken, welke daaraan het meest behoefte hadden en van waar klachten over droogte het sterkst waren. In verband met de droogte werd eenigen tijd geleden de opbrengst in Australië geraamd op 13 millioen quarters. Hoewel de opbrengst tengevolge van den destijds gevallen regen wel grooter zal worden dan deze hoeveelheid, is het toch niet waarschijnlijk, dat van den nieuwen oogst een even groote opbrengst zal worden verkregen als in het vorige jaar, toen die 19 millioen quarters bedroeg. Bij het binnenhalen van de oogsten in Europa blijkt, dat de uitkomsten daarvan in vele gevallen gunstiger zijn dan men had verwacht. De schattingen over de opbrengst van den tarwe-oogst in Frankrijk zijn, sedert deze door het Ministerie van Landbouw op 40 millioen quarters werd geschat, van vele zijden aanmerkelijk verhoogd. Door sommigen wordt nu reeds gesproken van een opbrengst van 49.200.000 quarters en het gemiddelde van de schattingen met inbegrip van de officieele regeerings-

schatting bedraagt 44.800.000 quarters. Men is in Frankrijk nog steeds doende over maatregelen om den uitvoer te bevorderen en volgens het Duitsche systeem bij den uitvoer van tarwe „Einfuhrscheine" af te geven, welke later kunnen worden gebruikt voor het invoeren van andere artikelen. Door dezen maatregel zou de Fransche schatkist belangrijke inkomsten derven en tot nog toe zijn de plannen nog niet ten uitvoer gebracht. Ook in het Noorden van Europa zijn de uitkomsten beter dan aanvankelijk werd verwacht, met name in Polen en in Littaunen is dit het geval. In Deutschland is vooral de kwaliteit der tarwe dit jaar zeer goed en op het oogenblik is het aanbod dringend. Geregeld treedt Deutschland op als verkooper van kleinere hoeveelheden tarwe naar Engeland. Om het verbruik van inlandsche tarwe in Deutschland te vermeerderen is nu bepaald, dat de molens in plaats van, zooals tot nog toe het geval was, 40 pCt. inlandsche tarwe in het vervolg 50 pCt. moeten vermalen gedurende October en November. Bovendien is bepaald, dat die molens, welke tot nog toe minder dan 40 pCt. gedurende Augustus en September hebben gebruikt dit gedurende de maanden October en November moeten inhalen. Groote aanvoeren van buitenlandsche tarwe hebben plaats gevonden in Engeland en vooral in Liverpool waren de voorraden van buitengewoon grooten omvang, zoodat het havenbestuur zelfs speciale maatregelen heeft moeten nemen om ruimte te verschaffen voor de aankomende partijen. In de eerste dagen van October zijn groote hoeveelheden tarwe op de termijnmarkt in Liverpool aangediend, doch deze vonden zonder moeite een weg naar de molens. Een gevolg hiervan echter was, dat de cif omzetten in Liverpool niet groot waren. Overigens is de vraag voor buitenlandsche tarwe verbeterd en in de afgelopen week kwamen er meer zaken tot stand, niettegenstaande de verbeterde oogstvooruitzichten op het Zuidelijk halfrond, de groote voorraden in Canada en in de Engelsche havens en de aanvoeren aan de binnenlandsche markten van het Continent evenals in de vorige week baisse-gunstige factoren waren. De vermeerderde vraag bestond vooral voor spoedige posities, terwijl voor latere verscheping koopers nog terughoudend waren. Amerikaansche afladers zijn met latere verscheping trouwens niet aan de markt voor de prijzen, welke zij moeten accepteren voor stoomende partijen. Wanneer de overvloedige aanbiedingen van het oogenblik van binnenlandsche tarwe van de markt zullen zijn verdwenen, doordat in Europeesche landen een gedeelte van die oogsten zal zijn verbruikt en de aanvoeren van Argentijnsche tarwe zullen zijn verminderd, wordt verwacht, dat in Noord-Amerika de prijsverbetering, waarvan in het begin van dit artikel sprake was, tot stand komt. Niet alleen ten gevolge van de vermeerderde vraag van tarweverbruikers in Europa verbeterde de stemming aan de verschillende termijnmarkten, doch deze verbetering was mede een gevolg van kooporders, welke vanuit Amerika werden gegeven om de markt te steunen, en daarmede prijsverhoging te veroorzaken. In het begin der afgelopen week ondergingen de koersen aan de termijnmarkt te Chicago eerst eene verlaging. Tegen het einde der week trad echter weder een verbetering in en vergeleken bij een week geleden was het slot voor December 1 dollarcent per bushel lager. Te Winnipeg was het slot voor December 1½ dollarcent per bushel hooger. De prijzen aan de termijnmarkten in Argentinië zijn in de afgelopen week vrij regelmatig gestegen. De Februari termijn te Buenos Aires sloot 35 cent hooger dan een week geleden en te Rosario 40 cent hooger.

Over rogge valt weinig nieuws te vertellen. Uitvoeren uit Amerika vonden weder niet plaats en de omzetten in Duitsche, Hongaarsche en Donau rogge bleven beperkt. Bijna overal zijn goede rogge-oogsten binnengehaald en de binnenlandsche aanvoeren vinden moeilijk koopers. Als

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	29 Sept./5 Oct. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	29 Sept./5 Oct. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	19.165	1.288.061	1.755.602	451	99.840	48.945	1.387.901	1.804.547
Rogge	4.792	162.579	165.421	200	600	—	163.179	165.421
Boekweit	160	15.412	13.775	52	692	—	16.104	13.775
Mais	30.422	626.462	797.188	—	157.094	170.300	783.556	967.488
Gerst	13.449	348.553	319.669	336	3.630	9.425	352.183	329.094
Haver	3.073	157.843	148.944	—	2.746	383	160.589	149.327
Lijnzaad	2.631	110.833	148.028	451	258.727	281.771	369.560	429.739
Lijnkoek	2.750	177.740	150.321	50	500	1.184	178.240	151.505
Tarwemeel	375	66.040	81.863	1.307	22.542	29.330	88.582	111.193
Andere meelsoorten	194	15.400	9.813	—	—	—	15.400	9.813

broodgraan moet rogge concurreeren tegen goedkope tarwe; terwijl het als veevoeder de concurrentie ondervindt van goedkope gerst. De zichtbare voorraad van rogge in de Vereenigde Staten wordt op het oogenblik geschat op 10.349.000 bushels tegen 2.951.000 bushels in het vorige jaar.

De verschepingen van maïs uit Argentinië waren in de vorige week weder grooter dan in de voorafgaande. De stoomende voorraad is echter ten gevolge van groote aankomsten in Europeesche havens kleiner dan een week geleden. Ook deze week is de in Argentijnsche uitvoerhavens aanwezige zichtbare voorraad weder met 20 duizend ton afgenomen. In het begin der afgelopen week was de stemming voor maïs gedrukt en de grootere verschepingen, zoowel uit Argentinië als uit Zuid-Afrika hebben daartoe medegewerkt. Daarin is echter spoedig verandering gekomen ten gevolge van verbeterde consumptievraag, en de prijzen konden in den loop der week allengs met verscheiden gulden per last worden verhoogd. Wel zijn zij echter voor binnenkomende maïs nog aanmerkelijk lager dan voor verder verwijderde posities moet worden betaald. Gedurende de meeste dagen van de vorige week waren koopers terughoudend en de omzetten in Plata maïs gering, doch zoowel voor spoedigere als voor latere aflading is in het einde der afgelopen berichtsweek meer belangstelling ontstaan en konden afladers weder zaken tot stand brengen. Aan de termijnmarkten in Zuid-Amerika hebben de prijzen voor maïs eveneens verhoogingen ondergaan. Vergeleken bij de vorige week was de December termijn te Buenos Aires 20 cent per 100 KG. hooger en te Rosario 25 cent. Ook in Zuid-Afrikaansche maïs hebben weder omzetten plaats gehad, nadat gedurende het eerste gedeelte der afgelopen week de vraag voor die maïssoort gering was. Op verschepingen van mixed maïs van Noord-Amerika van den nieuwen oogst zal in dit jaar waarschijnlijk niet gerekend kunnen worden. De berichten over maïs uit de Vereenigde Staten luiden op het oogenblik wel gunstig en het schijnt, dat gevaar voor vorst geweken is, doch de schattingen van de opbrengst, welke op het oogenblik worden gepubliceerd, zijn niet hoog. Het gemiddelde, waarop verschillende oogstexperts de opbrengst van maïs in de Vereenigde Staten schatten, bedraagt 2.465 miljoen bushels tegen een opbrengst in het vorige jaar van 2.650 miljoen bushels. In Donau maïs ter verladung in de laatste maanden van dit jaar zijn in de afgelopen week weder belangrijke zaken tot stand gekomen, hoewel het aanbod daarvan niet zoo ruim was als eenigen tijd geleden. De prijzen voor deze maïssoort zijn geregeld naar boven gegaan en koopers hebben deze verhoogingen grif betaald. De berichten over de maïsogsten in verschillende Donaulanden blijven gunstig en onder gunstige omstandigheden is men in vele streken bezig met het binnenhalen. In verband met het goede weder zal de maïs op een veel vroeger tijdstip dan anders het geval is geschikt zijn om te worden verladen. In Roemenië is de schatting van de maïsopbrengst verlaagd, in verband met het zeer droge weder, waarvan een kleinere opbrengst het gevolg zal zijn dan oorspronkelijk werd verwacht. Men meent, dat de verlaging van de opbrengst tusschen 10 en 20 pCt. zal bedragen, doch dat de opbrengst toch nog een der grootste zal zijn sedert den oorlog. Officiële schattingen zijn er op het oogenblik echter niet.

De verschepingen van gerst van den Donau waren in de afgelopen week weder eenigszins grooter dan in de voorafgaande; ten gevolge van een verlaging van het uitvoercijfer uit Noord-Amerika, waren de totale wereldverschepingen echter van gelijken omvang. De stemming voor gerst is in de afgelopen week in West-Europa vaster geworden en de prijzen voor Donau-gerst ondergingen diensgevolge geregeld kleine verbeteringen, zoodat ze op het oogenblik eenige gulden per last hooger zijn dan een week geleden. Het overvloedige aanbod is verdwenen en zoowel de tweede hand als de eerste hand zijn niet meer dringend aan de markt. De aangeboden stoomende partijen en spoedige aflading worden vooral voor Deutsche rekening geregeld uit de markt genomen en voor latere aflading worden belangrijke premies betaald boven de spoedige posities. De prijzen aan de termijnmarkt te Winnipeg zijn in het begin der week eenigszins verlaagd, doch later ondergingen ze weder een verhooging. Vergeleken bij een week geleden was het slot ½ d.c. per 48 lbs. lager. Tengevolge van de betere stemming voor gerst in Europa zijn de aanbiedingen in de eerste hand van Amerikaansche gerst interessanter geworden en vinden weder onderhandelingen plaats over den verkoop door afladers van Amerikaansche gerst naar Europa.

De stemming voor haver is in de afgelopen week aanmerkelijk verbeterd, hetgeen een geregeld prijsstijging ten gevolge had. Op sommige dagen zijn belangrijke zaken tot

stand gekomen in Noord-Duitsche haver, waarvoor goede vraag blijft bestaan. Ook hebben omzetten plaats gevonden in Donau-haver, welke van mindere kwaliteit is dan de Deutsche, doch ook goedkoop wordt aangeboden. In andere haversoorten vonden geen omzetten plaats.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week onregelmatig gestemd. De regens in Europa zijn plotseling ingezet, doch het is nog niet na te gaan in hoeverre dit alsnog op den oogst van invloed kan zijn. Buitendien had men over het algemeen gerekend dat Licht's eerste raming van den Europeeschen biotoogst 1929/30 lager zou zijn dan de door hem gepubliceerde cijfers.

In Amerika ging in Ruwsuiker zeer weinig om. Raffinadeurs toonden nagenoeg geen interesse en enkele verkoopen naar buiten de V. S. kwamen tot stand op basis van ongeveer 2⁵/₁₆ d.c. c. & fr. New-York voor Cubasuiker. Op de termijnmarkt liepen de prijzen ietwat terug en de slotnoteeringen waren: Oct. 2.26; Dec. 2.32; Mrt. 2.30; Mei 2.34 en Juli 2.40, terwijl voor Spot Centrifugals het laatst 4.08 werd genoteerd.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen de afgelopen week 84.000 tons, de versmeltingen 51.000 tons tegen 65.000 tons in 1928 en de voorraden 656.000 tons tegen 343.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929 tons	1928 tons	1927 tons
Cubaproductie	5.156.316	4.037.833	4.508.521
Consumptie	120.496	83.842	107.521
Weekontv. afscheephavens .	20.893	35.918	33.889
Totaal sedert 1/1	4.612.519	3.494.992	3.936.944
Weekexport	65.726	87.332	69.899
Totale export sedert 1/1 ..	4.076.511	2.865.490	3.264.992
Voorraad afscheephavens .	503.592	630.548	678.942
„ binnenland	455.717	458.999	464.056

Volgens F. O. Licht was het weer in September in bijna geheel Europa buitengewoon warm en droog, doch schijnt dit niet van zooveel invloed op den biotogst geweest te zijn als men algemeen verwachtte. Wel bemoeijkt de harde bodem het rooien. Intusschen brachten de zware regens der laatste week hierin verandering. Licht's gedetailleerde eerste raming van den a.s. Europeeschen bietsuikeroogst volgt hier in vergelijking met de opbrengsten van de twee voorafgaande jaren:

	1e Raming 1929/30 30.9.29 tons	1928/29 Opbrengst tons	1927/28 Opbrengst tons
Duitschland	1.700.000	1.851.263	1.664.412
Tsjecho-Slovakije	1.025.000	1.042.948	1.239.155
Oostenrijk	120.000	107.322	110.004
Hongarije	230.000	220.062	186.701
Frankrijk	910.000	903.075	863.206
België	260.000	279.290	273.113
Nederland	260.000	319.937	259.964
Denemarken	135.000	170.000	142.800
Zweden	105.000	160.860	145.335
Polen	780.000	756.889	566.961
Italië	415.000	367.334	284.276
Spanje	255.000	262.000	236.162
Brittannië	310.000	245.090	237.733
Overige landen	299.000	335.257	314.188
Totaal Europa zonder Rusland	6.804.000	7.021.327	6.524.010
Rusland	1.350.000	1.446.000	1.501.983
Totaal Europa inclusief Rusland	8.154.000	8.467.327	8.025.993

In Engeland heerschte eene prijshoudende stemming, doch de omzetten waren gering. Op de termijnmarkt te Londen trokken de prijzen aan en was het slot 1½ d. beter. De laatste noteeringen op de ruwsuikermarkt waren:

Dec. Sh. 9/1½; Mrt. Sh. 9/6; Mei Sh. 10/-; Aug. Sh. 10/3¼.

Op Java vonden verdere verkoopen (7.200 tons) van Hoofdsuiker uit oogst 1929 door de V.I.S.P. plaats tot den bekenden prijs van f 12. De markt voor tweedehands suiker verkeerde in prijshoudende stemming, terwijl de prijzen ietwat aantrokken; de laatste noteeringen waren:

Superieur ready en Oct. f 13; Superieur November f 13½; Superieur December f 13½; Hoofdsuiker ready f 12.

Hier te lande oefende Licht's raming nagenoeg geen invloed uit op den loop der termijnnoteeringen. De markt was uiterst kalm en zonder ondernemingslust. In den loop

der week brokkelden de prijzen tusschen $f \frac{1}{4}$ en $f \frac{3}{8}$ af. De laatste noteringen waren: Oct. $f 13 \frac{1}{8}$; Dec. $f 13 \frac{3}{8}$; Mrt. $f 13 \frac{1}{4}$ en Mei $f 14 \frac{1}{8}$, alles geboden. De omzet bedroeg deze week 4000 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 2 October 1929.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn hooger dan een week geleden. Van jl. Vrijdag tot Maandag liepen prijzen terug; Loco middl. Am. noteerde toen 10.14 d. in Liverpool. In New-York echter gingen de prijzen Maandag de hoogte in als gevolg van meerdere vraag en ongunstige weerberichten. Liverpool October futures sloten gisteravond 16 punten hooger, terwijl vanmorgen deze markt 7 tot 9 punten hooger opende. Prijzen voor Egyptische katoen hebben nogal wat gefluctueerd; de prijzen van Donderdag en Maandag voor loco F.G.F. Sakel varieerden 55 punten.

De vooruitzichten voor den Egyptischen oogst zijn volgens de berichten beter geworden tengevolge van verscheiden dagen warm weer. Verkoopen van loco Liverpool waren gepasseerde week weer behoorlijk goed te noemen, nl. in totaal 46.000 balen.

De markt voor garen van Amerikaansche katoen is iets levendiger; dit houdt verband met de stijging van den prijs van het ruwe product. De vraag naar grove nummers is over het algemeen iets beter; naar medio nummers is aanzienlijk meer vraag en vele spinners deden gisteren goede zaken. Een groot gedeelte van deze vraag is naar dhooty en jacconet nummers, doch spinners hebben veel moeite om hun vraagprijzen te handhaven. Voor tweedraads is weinig belangstelling. Wat Egyptische garens betreft, loopen de berichten uiteen; sommige spinners rapporteeren, dat de handel op het Continent beter is. De algemeene opvatting is echter, dat er betrekkelijk weinig omgaat. De exportvraag naar tweedraads is miniem.

Meer belangstelling schijnt er te bestaan voor doekprijzen. Dit meenen wij te moeten toeschrijven aan de vastere katoenmarkt en eveneens aan de sterkere positie van die weverijen, die haar deel hebben gekregen van de Calcutta-zaken, waarop wij in onze laatste berichten reeds wezen. Voor het meerendeel is het netto resultaat echter teleurstellend. Aanvragen zijn weliswaar meer geveerd en meer talrijk, doch men moet den loop der gebeurtenissen afwachten om te kunnen beoordeelen, wat het resultaat ervan zal zijn. Koopers en verkoopers houden momenteel, wat de prijzen betreft, „hun eindje vast“. Er zijn wat meer aanvragen van de kleinere Oostersche markten, doch China toont nog weinig belangstelling.

Liverpoolnoteringen	Oost. koersen	24 Spt.	1 Oct.
		25 Spt.	2 Oct. T.T. op Br.-Indië
F.G.F. Sakellaridis	16,65	16,75	T.T. op Hongkong
G.F. No. 1 Oomra	6,45	6,65	T.T. op Shanghai

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '29	Overeenkomstige periode	
	tot 27 Sept. '29	1928	1927
Ontvangsten Gulf-Havens.	1692	1467	1948
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	129	105	122.
„ „ 't Vasteland etc.	608	616	762
„ „ Japan.....	111	158	114

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	27 Sept. '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	1165	1013	1722
Binnenland	574	474	636
New York	101	12	210
New Orleans	179	118	298
Liverpool	233	289	676

KOFFIE.

De stemming was in de afgelopen week kalm bij belangrijk teruglopende noteringen aan de termijnmarkten (ten onzent bedroeg de daling voor de dichtbijzijnde maanden $2 \frac{1}{4}$ ct. en voor de verder verwijderde $2 \frac{1}{2}$ à $2 \frac{7}{8}$ ct. per $\frac{1}{2}$ KG.). De aanleiding hiertoe was hoofdzakelijk gelegen in het feit, dat Brazilië de aankopen, waarmee het in den laatsten tijd de termijnmarkten in het eigen land en te New-York had gesteund, niet voortzette, terwijl te New-York bovendien de daling aan de fondsenmarkt haar

invloed deed gelden. De vraagprijzen in de productielanden liepen ook terug, zij het in mindere mate dan aan de termijnmarkt. In Brazilië liep de kost- en vrachtprijs van Santos bij sommige afladers $1/6$ à $2/-$ en bij afladers $1/-$ terug; de prijs van Rio echter daalde $3/6$ à $4/-$ per cwt. In Nederlandsch-Indië zakte de cif-prijs van de ongewassen Robusta-soorten $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ ct. in en van gewassen Robusta f.a.q. ongeveer $1 \frac{1}{2}$ ct. per $\frac{1}{2}$ KG.

Aan de loco-markt bleven de officieele noteringen gehandhaafd op 51 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. voor Robusta en 59 ct. voor Superior Santos. Al bleven de vraagprijzen bij de meeste houders onveranderd, om tot zaken te komen toonden zij zich echter in vele gevallen tot concessies bereid.

Volgens dezer dagen uit Brazilië ontvangen telegrafisch bericht is de limiet van de dagelijksche aanvoeren te Santos verhoogd van 33.000 balen op 40.000 balen, doch tegelijkertijd werd daarbij vermeld, dat deze hoeveelheid, naar aanleiding van de zwakke stemming aan de termijnmarkt te New-York, voorloopig op 31.000 balen werd teruggebracht, hetgeen dus tenslotte neerkomt op een verlaging met 2000 balen inplaats van op een verhooging met 7000 balen. Tevens werd bekend, dat de limiet van de dagelijksche aanvoeren te Rio tot nader order verhoogd is van 11.154 balen op 15.154 balen.

Met betrekking tot den bloei van den volgenden Brazilië-oogst werden berichten ontvangen, volgens welke de jonge boomen, wier aantal op verscheidene 100 miljoen stuks wordt geschat, een zeer goeden bloesem hebben gehad, terwijl voor de oudere districten het resultaat hoofdzakelijk van het weder, dat wil zeggen: van eventueel voldoende regenval, in den eerstkomenden tijd afhangt. Deze berichten brengen dus geen verandering in de tot nu toe gekoesterde verwachting, dat voor het volgend oogstjaar te rekenen valt met een middelmatigen oogst.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in September de aanvoer geweest is als volgt:

	1929	1928	1927
in Europa	786.000 bn.	798.000 bn.	777.000 bn.
in V. St. v. Am.	793.000 „	657.000 „	659.000 „
Totaal	1.579.000 bn.	1.455.000 bn.	1.436.000 bn.

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste negen maanden van het jaar bedroegen 16.260.000 balen tegen 16.995.000 balen in 1928 en 15.485.000 balen in 1927.

De Afleveringen in September waren:

	1929	1928	1927
in Europa	886.000 bn.	885.000 bn.	904.000 bn.
in V. St. v. Am.	789.000 „	747.000 „	937.000 „
Totaal	1.675.000 bn.	1.632.000 bn.	1.841.000 bn.

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste negen maanden van het jaar waren 16.157.000 balen tegen 16.688.000 balen in 1928 en 16.759.000 balen in 1927.

Vanaf 1 Juli tot 1 October waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 4.974.000 balen tegen 4.784.000 balen in 1928 en 4.822.000 balen in 1927, terwijl de Afleveringen bedroegen 5.105.000 balen tegen 5.110.000 balen in 1928 en 5.171.000 balen in 1927.

De zichtbare voorraad was op 1 October in Europa 2.065.000 balen tegen 2.165.000 balen op 1 September. In Amerika bedroeg hij 689.000 balen tegen 685.000 balen op 1 September. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 dezer 2.754.000 balen tegen 2.850.000 balen op 1 September. Hij bedroeg op 1 October 1928 2.723.000 balen en op 1 October 1927 2.201.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 October 5.222.000 balen tegen 5.316.000 balen op 1 September en 5.365.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 1 October nog niet bekend is, doch die op 1 September bedroegen 12.531.000 balen en op 1 October 1928 13.469.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 92/- à 96/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 99/- à 103/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 62/9 à 65/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

• Palembang Robusta, October-verscheping, 33 ct.; Bencoele Robusta, October-verscheping, $33 \frac{1}{2}$ ct.; Mandheling Robusta, October-verscheping, $37 \frac{1}{2}$ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, October-verscheping, $46 \frac{1}{2}$ ct., alles per $\frac{1}{2}$ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
7 Oct.	\$ 12,88	\$ 12,32	\$ 12,02	\$ 11,62
30 Sept.	" 13,60	" 13,09	" 12,75	12,25
23 "	" 13,83	" 13,26	" 12,92	—, —
16 "	" 13,73	" 13,17	" 12,87	—, —

Rotterdam, 8 October 1929.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
7 Oct. 1929	288.000	23.500	915.000	33.500	5508/512 p.
30 Sept. 1929	271.000	24.500	850.000	33.500	5504/512
23 " 1929	287.000	24.650	939.000	33.500	5500/512
7 Oct. 1928	339.000	29.950	1.083.000	33.500	6

1) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
5 Oct. 1929....	73.000	826.000	201.000	2.224.000
5 Oct. 1928....	84.000	890.000	164.000	2.147.000

THEE.

Amsterdam, 7 October 1929.

De Amsterdamsche thee-veiling van jl. Donderdag was grotendeels prijshoudend. O.P.'s en middensoort B.O.P. trokken bijzondere belangstelling, met het gevolg dat de middenprijs voor Sumatra thee ditmaal weder dien voor de Java thee overtrof. Zij bedroegen volgens het veilingbericht van de Vereeniging voor de Thee-cultuur voor Java 64¼ cts. (vorige veiling 66 cts.), voor Sumatra 65 cts. (vorige veiling 63¼ cts.), terwijl het totale gemiddelde met 64½ cts. ¼ cts. lager was dan veertien dagen tevoren.

In Londen heerschte voor Java thee een dienovereenkomstige stemming, ook hier werd bladthee voor export gevraagd. De algemeene vraag was beter dan die voor Britsch Indische thee.

Het Ceylon product daarentegen kon zich wegens verbeterde kwaliteit in een grotere belangstelling verheugen.

De Londensche thee-statistiek, gebaseerd op gegevens van Londensche pakhuizen, die *indertijd* geacht werden 90 pCt. der totale aanvoeren en gepubliceerd door de Tea Broker's Association, geven over September aanvoeren te zien van in totaal 47,7 miljoen lbs. (v.j. 48,9 miljoen lbs.), afleveringen van 37,3 miljoen lbs. (v.j. 35,6 miljoen lbs.) en voorraden van niet minder dan 202 miljoen tegenover 175 miljoen een jaar geleden en 142 miljoen lbs. in 1927.

Wat den aanvoer betreft, is die van Britsch-Indische thee gedurende het tijdvak van 1 Januari—30 September gestegen met 8 miljoen lbs., Ceylon thee met 3 miljoen, China met 3 miljoen en Java/Sumatra met niet minder dan 10 miljoen lbs.

Waar den aanvoer van Nederlandsch-Indische thee in Nederland over de eerste 8 maanden nog minder bedroeg dan verleden jaar, heeft de Londensche markt haren voorsprong op Amsterdam ook voor ons eigen koloniale product sterk weten te vergroten.

IJZER.

De positie van de continentale ruwijzermarkt is de laatste weken iets minder vast, tengevolge van een verminderde vraag. Op de Clevelandmarkt is de kalmere stemming, waarvan 14 dagen geleden sprake was, gevolgd door een verhoogde activiteit van de zijde der binnenlandsche verbruikers, zoodat de positie der producenten vaster is geworden. Hoewel de vraag thans weer kalmer is, is een prijsverlaging voorloopig wel uitgesloten te achten in verband met de zeer hooge prijzen der grondstoffen.

In aansluiting op hetgeen in het vorige overzicht werd medegedeeld omtrent de handhaving der prijzen van gietijzer voor October door het O.S.P.M. (Frankrijk) kan nog worden bericht, dat de Fransche hematietprijzen tot 31 December 1929 onveranderd zullen blijven.

De staalmarkt is nog weer zwakker geworden. De prijs-situatie is min of meer onvast.

STEENKOLEN.

Het Exportcomité in Yorkshire heeft de subsidie voor exportkolen bepaald op 1 sh. 6 d. per ton, wat 6 d. meer

is dan tot dusver betaald. Yorkshire schijnt dus, wat het ook koste, zijn aandeel in den algemeenen kolenexport van Engeland te willen behouden.

Er zijn teekenen, die er op wijzen, dat het met den afzet, althans met den prompten afzet, niet zoo gaat als men wenscht. In Wales lijdt men onder een chronische overproductie van large en het is eigenlijk tengevolge daarvan, dat de prijs voor smalls sterk gestegen is. Ook in Durham is de markt niet meer zoo vast als enkele weken geleden.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 11.25
Durham Ongezeefde	12.—
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	13.25
Schotsche gezeefde (Prime Lothians)	11.25
Yorkshire gewasschen Singles	12.25
Westfaalsche Veförder	13.—
" Vlamstukken I	14.—
" Smeenootjes	13.50
" Gasvlamförder	12.75
" Gietcokes	17.—
Hollandsche Eierbriketten	15.50

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11.25. Markt onzeker.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Eenig teeken van opleving viel in de afgelopen week niet te bespeuren. Slechts enkele afsluitingen vonden plaats en de behaalde cijfers zijn weer buitengewoon laag.

Van de Northern Range waren geen orders aan de markt, terwijl van de *Gulf* slechts een lading van gemiddelde grootte naar Griekenland per tweede helft October op basis van 4/1½ per qrt. afgesloten werd.

Van de North Pacific was practisch geen vraag naar wilde boeten, welke overigens momenteel niet in staat zijn tegen de vele lijnruimte te concurreren. Een October-boot was bereid 22/6 naar U.K./Continent te accepteren, maar had geen kans van slagen, aangezien lijnruimte voor deze positie tegen 20/- te verkrijgen was. Per November is lijnruimte zelfs tegen 22/6 naar vier loshavens verkrijgbaar. Ofschoon er ongetwijfeld eenige vraag naar wilde boeten te verwachten is, zijn de vooruitzichten voor de naaste toekomst alles behalve rooskleurig.

La Plata. De reeds in het laatste bericht vermelde daling der vrachten heeft helaas aangehouden. De vraag is verminderd en voor October laden zijn de vrachten thans 3/6 tot 3/9 per ton gevallen. Vele reeders hebben hun boeten teruggehouden, hopen op eenige verbetering, welke echter niet is ingetreden, en aangezien Chili en Zuid-Afrika hun ook geen voordeel konden bieden, waren zij gedwongen zoo goed mogelijk af te sluiten.

Er is momenteel alleen vraag voor October laden en waar het aanbod van scheepsruimte betrekkelijk groot is, zijn de vooruitzichten voor reeders alles behalve gunstig.

Suiker van West-Indië. Bevrachters zijn nog zeer terughoudend en komen slechts met enkele orders aan de markt. De vrachten zijn derhalve flauw, teneer waar de toestand op andere, nabijgelegen markten alsmede op de La Plata ook niet beter is. Een 7500 tonner is voor midden November laden van Cuba naar U.K./Continent tegen 16/- afgesloten, met de optie Marseille tegen 17/6. Deze boot wacht één-maand in Rio en komt vandaar in ballast.

Donau en Zwarte Zee. De Donau was de beste markt in de afgelopen week, met een groote vraag naar scheepsruimte tot in December. Er zijn zeker 25 boeten afgesloten, meest groote schepen, en wel tegen 18/- tot 18/6 naar Antwerpen of Rotterdam, 6 d. extra naar Antwerpen/Hamburg range, 1/- extra naar U.K., met de optie gerst tegen 3 d. minder.

Middellandsche Zee. Het aantal afsluitingen was wederom gering, in het bijzonder van het oostelijke deel der Middellandsche Zee. Dit is natuurlijk toe te schrijven aan het feit, dat handige en groote boeten van elke positie van den Donau geplaatst kunnen worden. Als gevolg hiervan zijn de fosphaat-vrachten vast.

Kolen van U.K. De uitgaande kolenvrachten, behalve naar de oostelijke Middellandsche Zee, bewegen zich in stijgende lijn, in het bijzonder naar Zuid-Amerika. Nadat een week geleden 17/- naar Buenos Aires betaald is, werd inmiddels tegen 17/6 bevracht en thans is het cijfer reeds op 18/- tot 18/6, zonder dat echter ruimte aangeboden wordt.